

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și loc deschis costă șirul 20 fl.
 Manuscrisurile nu se înapoiază.

Chestiunea dr. Vaida-Goga

(Un comunicat al Juriului de onoare).

Iată comunicatul juriului de onoare constituit în chestiunea dlor dr. Vaida și O. Goga.

Comunicat. *In urma articolului publicat de d. dr. Alexandru Vaida-Voevod în ziarul „Românul” nr. 282/1911 d. Octavian Goga a acceptat juriul propus de d. Vaida, numindu-și doi bărbați de încredere în persoanele d-lor dr. Lucian Borcia și Octavian C. Tâslăuan. Acestia prezentându-se la d. Vaida în Brașov, d-sa a numit ca bărbați de încredere al d-sale pe d-nii dr. Nic. Vecerdea și dr. August Venter, cari constituindu-se în jurtu au ales prezident pe d. Andrei Bârseanu. Jurtul a ținut azi prima ședință, în care a constatat, că „dovezile aduse de d. dr. Al. Vaida-Voevod probează deplin autenticitatea informațiilor d-sale, dar din aceste dovezi nu reiese și culpabilitatea d-lui Octavian Goga, deci a hotărât să continue cercetarea, adunând informații complete pentru a putea aduce o hotărâre definitivă și în această privință”*

Brașov, 9 ianuarie n. 1912.

Andrei Bârseanu m. p.,
 președintele juriului.

Reproducem acum și articolul dlui dr. Alexandru Vaida-Voevod publicat în nr. 282 din 24 dec. al ziarului nostru care a provocat formarea juriului.

Câteva dintre numeroasele „licențe poetice” comise de d. O. Goga în activitatea sa politică

„Stai și te miri cum îndrăznește cineva cu un asemenea bagaj sufletesc să bată la poarta noastră, să ceară intrare?”

O. Goga, „Crâmpeie”, pag. 206.

Toate licențele poetice pe cari și le-a permis d. O. Goga în versurile sale, nu sunt nimica în comparație cu licențele poetice pe cari și le-a permis atunci, când a încercat să facă pe diplomatul vieții noastre politice. În rolul de diplomat a dovedit d. Goga, că în momente grele poate fi periculos pentru interesele unui popor întreg celebrul „furor poetic”, dacă izbucnește în discuții politice în loc să izbucnească, în iambi, dactili ori trohei, — întru slăvirea unui „Lae Chioru” ori a „fetei jidovului — Ida”.

Ori cât îmi este de silă, sunt dator să dau seamă despre aceasta „licență poetică” teribilă a dlui O. Goga.

Era în preajma alegerilor. Comitetul

național a delegat o comisie de 10 membri pentru pourparle-urile cu guvernul.

D. Goga, ca membru în comitet, avea cunoștință despre toate fazele acestor discuții. Cum toți membrii comisiei, nu puteau sta în permanență la Budapesta, ei se perândau. Făceam și eu parte din aceea comisie de 10.

Odată, chemat telefonic, am mers, împreună cu un alt coleg, la un bărbat politic, om de încredere al guvernului. Numele lui nu este de importanță pentru faptele ce vreau să le comunic și astfel țin să nu comit deocamdată în public indiscrețiunea de a-l numi. Să-i zicem Békeffy. D. Goga numească-l dacă află de bine.

D. Békeffy ne comunică ultimatul guvernului, condițiile, pe lângă cari guvernul ne oferia alegeri „curate” și „cinstite”. Nouă nu ni-s'a părut deloc curate și cinstite aceste condiții. Am răspuns deci, că dacă guvernul nu se poate hotărî să ia angajamentul că va observa și față de alegătorii români, cel mai elementar drept constituțional, libertatea și curățenia alegerilor, fără a pretinde în schimb dela partidul național român o transigență incompatibilă cu temelile principale ale partidului, atunci toate tratativele sunt zadarnice.

Luăm ad referendum ofertul, însă suntem siguri, că comitetul îl va respinge, căci partidul național român, având la spate tot poporul român, și fiind strâns solidar, este destul de tare ca să poată lua lupta cu guvernul. Atunci d. Békeffy ne replică: „În conducerea partidului d-voastre nu domnește solidaritate. Ar fi bine să căutați o înțelegere cu guvernul”. Noi l-am asigurat pe d. intermediator, că solidaritatea în comitet este perfectă și am dat expresiune mirării noastre, de cele auzite declarând, că Excelența Sa poate susține așa ceva, numai fiind greșit informat, desigur de oameni ne-competenți din tabăra lui Mangra.

Cine ar putea însă descrie surprinderea noastră, când d. Békeffy cu cea mai mare liniște ne ripostă:

„Nu, dlor, elementele tinere sunt foarte nemulțumite cu biroul comitetului, a fost la mine Octavian Goga, dela dânsul am primit informațiile cu privire la desbinările dv. interne”.

Am tăcut, ca bătăuți.

Era după alegeri. În discuția asupra cauzelor pentru cari nu a isbutit partidul național român să impună guvernului alegeri curate și cinstite, mă plângeam unui fost coleg deputat de intrigile lui Mangra-Brote și Slavici. — El îmi comunică atunci:

„Știu dela Békeffy, că a umblat Goga pe la dânsul”. Békeffy mi-a spus: „Mi-a făcut impresia, că a voit să-și ofere serviciile”. („As volt a benyomásom, hogy fel akart kínálkozni”).

Lucrul mi-s'a părut grozav. Am căutat să-mi câștig informații exacte.

M'am adresat, deci, unui om de încredere absolută al d-lui Békeffy.

Acest domn, care pe d. Goga nici nu-l cunoaște în persoană, mi-a răspuns:

„Mă întrebați că în ce cadre s'au mișcat negocierile între Octavian Goga și între Excelența, cunoscută dv... Ideia conducătoare a acestor discuții a fost din partea d-lui Goga că: **ar trebui căutată legătura, în loc cu conducătorii de până acuma, pe cari d. Goga, i-a caracterizat ca nevrednici de încredere din punct de vedere democratic și din punctul de vedere al reformei electorale, cu grupa vrednică de încredere de sub conducerea sa.**

Dânsul, Octavian Goga, reprezintă românimea democratică în contra grupului bătrân, clericalizat. La un ce concret nu au ajuns lucrurile, după ce Goga până acuma nu a fost în stare să facă nici măcar impresia că ar fi capabil de a face politică reală, ci străduințele sale politice au rămas în cadre nesigure, teoretice-fantastice. Din cauza aceasta a fost sistată continuarea negocierilor”.

Faptul că d. Goga, fiind membru în comitet, cu toate că nu făcea parte din comisia de 10, exmisă pentru pourparleurile cu oamenii guvernului, a ținut să facă cunoștința dlui Békeffy, a fost o pasiune particulară a d-sale. Credea poate că d-sa va ști face, ca „tînăr oțelit”, mai bună ispravă pentru partidul național român, decât noi „bătrâni ramoliți”, „monocorzi”, lipsiți de experiențe și de pricepere politică, cari eram, din încrederea comitetului național, aleși în comisia de zece. Tot românul, și astfel și d. Goga are dreptul de a se ține pe sine nu numai de „născut poet” ci și de „cel mai cuminte român”. Chestie de gust și de înțelepciune.

Din punctul de vedere atât național cât și omenesc, însă nici d. Goga, nici alt membru al partidului național român nu are dreptul să-și permită „licența poetică” de a merge la cutare ori cutare bărbat de stat maghiar spre a-și oferi serviciile sale în contra „grupului bătrân, clericalizat”, adică în contra comitetului partidului național român.

Nu are dreptul nici chiar „cel mai mare poet român” să însinuie unui bărbat politic maghiar conducerea partidului na-

țional român ca „nevrednică de încredere din punct de vedere democratic și din punctul de vedere al reformei electorale”.

Aceasta faptă a d-lui Octavian Goga, este cu atât mai gravă, cu cât d-sa era informat până în cele mai mici detalii din partea noastră asupra celor mai delicate secrete politice, căci ne încredeam în dansul ca într'un prieten sincer și român cinstit.

Nu califică fapta comisă de d. Goga. Ea se califică de sine.

Este firesc, că comitetul partidului național român după asemenea experiențe, făcute cu d. Goga, ori cât ar fi colectiv și în persoanele singuraticilor membri insultat de d. Goga și de ceilalți oțeliți ai „Tribunei zilelor lui Mangra”, tot nu va putea ca d. O. Goga să ajungă conducător fără conștiința răspunderii faptelor și cuvintelor sale în viața noastră politică și a neamului românesc, să-i deschidă astfel calea spre a putea conspira, în momente de grea cumpănă pentru poporul nostru, în contra existenței partidului național român.

Cine nu știe ce va să zică lealitate între camarazii de luptă pentru cauza poporului român, cine în mod cinic își bate joc de solidaritatea noastră națională, cine e capabil fiind fu de preot român să facă uz față de un bărbat de stat străin, cu intenția de a se imbia pe sine, de denunțarea lipsită de adevăr că „românii bătrâni” sunt „clericalizați”, acela nu poate pretinde, nici chiar dacă ar fi un poet mai mare decât Eminescu, Coșbuc, Dante ori Goethe, să ajungă în numele ideii democratice, dictatorul vieții noastre politice.

„Stai și te miri cum îndrăznește cineva cu un asemenea bagaj sufletesc să bată la poarta noastră, să ceară intrare!”

Dacă d. O. Goga ar cuteza să conteste autenticitatea informațiilor mele de mai sus, îl rog să-și numească doi bărbați de încredere. O să-mi numesc și eu doi. Aceștia își vor alege un prezident și constituiți în juriu, vor supune unei cercetări dovezile, cari îmi stau la dispoziție.

Dixi et salvavi animam meam.

Asentările. Zikle acestea se svonise prin presă, că guvernul în proiectul de recruți pe anul 1912 va cere încă tot numai contingentul normal, iar asentările vor avea loc la primăvară în timpul obicinuit, întrucât, firește, parlamentul ar vota proiectele de recruți.

Semioficial știrea aceasta a fost desmințită, dar nu s'a spus, că pe baza contingentului urcat voiește oare guvernul să rezolve asentările din anul acesta, ori ba.

Răspunsul la aceasta ni-l dă acuma un comunicat oficial din Viena, după care asentările din anul acesta se vor face pe baza noiei reforme militare. Comunicatul sosit dela locul competent spune următoarele:

După informația Agenției telegrafice cesaro-regească primită dela locul competent, cercurile competente stau și pe mai departe pe punctul de vedere, că asentările principale din 1912 vor fi ținute pe baza noiei reforme militare. Luând în considerare, că rezolvirea noiei reforme militare până la 1 martie, până la termenul normal nu se poate aștepta, în tot cazul trebuie să se țină seamă de contramandarea asentărilor. Iar de altă parte se

sperează, că luând în considerare desavantajile, cari rezultă din contramandarea asentărilor pentru obligații la asentare, corporațiile legislative se vor năzui să aducă hotăriri într'un timp barem atât de scurt, încât cel mult până la vară asentările să poată fi terminate.

Viena. — Oficial se confirmă știrea, că asentările principale pe anul 1912 vor fi contramandate și aceasta pe motivul, că noua reformă militară nu va putea fi rezolvită până la 1 martie, când de obicei ar trebui să înceapă asentările. Din hotărîrea aceasta a ambelor guverne, în chestia contramandării asentărilor, „Neue Freie Presse” trage următoarele concluziuni:

Dispoziția aceasta nu s'a putut lua, fără ca amândouă guvernele să nu fi stabilit un termen fix în chestia rezolvirii reformei militare. Din știrea oficială se poate deduce, că guvernele austriac și ungar au primit angajament față de Coroană, asigurând rezolvirea reformei militare într'un restimp stabilit. Dar din știrea aceasta se mai poate deduce și aceea, că Coroana e absolut hotărît să pretindă ambelor guverne rezolvirea până la un termen stabilit a reformei militare. Deci legea militară, presupunerea aceasta dacă și nu s'ar realiza de fapt, dar ea trebuie să fie considerată aievea ca lege condiționată de termen.

Frumoasele serbări din Timișoara

Ieri seara a avut loc în Timișoara o frumoasă serbare românească, care ne umple inima de bucurie. Din toate unghiurile Banatului veniseră cu trenurile de dimineața încă foarte mulți oaspeți români: avocați, preoți, învățători și țărani, să asculte cântecul dulce și fermecător al d-nei Lucia Cosma, pe care cu tot dreptul o numim „priveghitoarea Banatului”, și să vadă admirabila „șezătoare” a talentatului nostru compozitor d. Tiberiu Brediceanu, fiul marelui Bredicianu din Lugoj.

Toate trenurile sosiau tixite de lume veselă românească. Străzile Timișorii primiseră un colorit adevăr românesc. Ici vedeai un grup de falnici țărani și mândre bănățence în frunte cu preoții ori învățătorii lor, colo câteva domnișoare sburdalnice, cu fața îmbujorată, cari făceau o gălăgie de altfel foarte plăcută.

Tineri chipeshi alergau în toate părțile să conducă oaspeții plăcuții. Mărturisesc sincer, că timișorenii ne-au primit cu o iubire nespuse de caldă.

Ajuns în oraș, după ce m'am aprovizionat binișor la un vechiu prieten, am mers la otelul „Prințul de Coroană”, unde avea să se țină concertul și șezătoarea.

Sala, dealtfel foarte mare, era aproape plină, dar oaspeți încă tot soseau. De mult n'a cuprins sala aceasta atâta lume românească. Deodată se dă semnalul pentru începerea producțiunii. Se făcu o liniște adâncă. Toate privirile sunt îndreptate spre bină... Un puternic „trăiască”, apoi un vifor de aplauze... Iată, apare pe bină marea noastră cântăreață, doamna Lucia Cosma. O figură înaltă, frumoasă, cu fața veselă. Se închină ușor, majestos... Ovațiile se repetază cu și mai mare putere. Se făcu liniște...

După o scurtă introducere la pian de cătră maestrul Ernst Klein, pieptul cântăreței se ridică ușor, buzele gurii se deschid puțin și frumoasa cântăreață cu vocea dulce începe a ne cânta „Aria clopoștelor” din opera „Lakmé”, de Delibes.

Cu undulări ușoare de voce, apoi mai

dese, iar la sfârșit alergând, dar cu vocea dulce, cristalină d-na Cosma a captivat între publicul asistent. Cântecul d-nei Cosma are un farmec puternic, dar dulce și plăcut. A fost răsplătită cu aplauze sgomotoase și i-s'au predat mai multe buchete de flori naturale.

Abia s'au mai liniștit valurile aplauzelor, pentruca ele să înceapă din nou la ivirea prețuitului nostru bariton d. Ionel Crișan, elev al operei din Viena. D. Ionel Crișan, cunoscut dealtfel publicului nostru românesc, ne-a cântat cu mult simț artistic prologul din opera „Pagliacci” de Leoncavallo și frumoasa baladă „Groza” de Dima. A fost foarte bine și răsplătit cu bogate aplauze.

După o pauză, care, să mi-se ierte, cam lungă, cortina se ridică și ni-se arată un admirabil tablou: prima scenă a „Șezătoarei”: mândre țărănuțe cu furca la brâu învărtind vesele fusul care sbârnia între drăgălașele lor degete, iar la altă parte feciorii povestind și glumind voioși. Un dulce cântec de departe ne transportă în sfere dulci, senine.

Era corul damelor, condus de însuș compozitorul d. Tiberiu Brediceanu și acompaniat de muzica militară.

Ileana (dna Lucia Cosma) era foarte drăguță și atât de bine-i prindea costumul românesc încât îți venia s'o sorbi.

Tot așa au fost și Mama Dumitra (dna Alexandrina Adam), Lelea Chiva (dna Paulina Mezin) și bujorul de Mărioara (dna Victoria Magdu).

Au fost foarte bine Sorin (d. Ionel Crișan), Moș Marin (d. dr. Coriolan Balta), Radu (d. dr. Ioan Mezin) și Stan (d. Paul Nicolaevici). Intenționat amintesc aci mai la urmă pe d. dr. Antoniu Bogdan, care prin duiosul dsale cântec din fluer a făcut să ni-se furișeze lacrimi în ochi. Fluierul dlui Bogdan e par'că fermecat, și el răscolește toată durerea pe care am închis-o în inimile noastre arse de multele năcazuri. Publicul azistent a răsplătit pe d. Bogdan cu aplauze frenetice, cari nu voiau să înceteze.

D. Tiberiu Brediceanu, autorul „Șezătoarei” de repetite ori a fost chemat la rampă de publicul românesc azistent, și fiecare grăbia să strângă cu căldura mâna acestui brav fiu al Banatului, care a dat neamului această perlă de muzică românească, dar pe care, durere, nu-l vom mai putea avea multă vreme între noi, căci, se știe, d-sa va pleca la America, unde va avea să conducă noua filială a institutului „Albina” din Sibiu. Dsa a fost încunjurat cu multă bucurie și dragoste frățască.

După mântuirea programului a urmat dansul... ah, dansul fermecător... care a durat până 'n zori.

Inregistrez cu multă plăcere și satisfacție faptul, că pitorescul costum românesc a fost foarte bine reprezentat.

Iar acum, iubiți cetitori, de bună seamă ați aștepta dela mine să-mi vedeți puse pe hârtie și impresiile mele, a bietului raportor, dar, vă rog, nu insistați prea mult pentru aceasta. Căci, vă mărturisesc sincer, un drăcușor de românuță cu ochi ca noaptea de adâncă m'a răpit cu totul, așa, încât deocamdată sunt stăpânit de impresia profundă ce mi-a făcut dansa. Când ea se va lămuri puțin mă voi putea ocupa și de ceilalți.

Costache Senia

Părerile oamenilor imparțiali asupra situației noastre interne adnotate

I.

Declarațiile domnului Partenie Cosma

„Tribuna” începe cu numărul ei din 30 I. c. — se pare — o serie de *interviewuri* făcute „oamenilor imparțiali”. Primul e d-nul Partenie Cosma. Foarte bine. Preferim și noi să primim păreri de oameni, ori să ne angajăm la o discuție cu oameni, serioși și potoliți, decât să ne pierdem vremea cu toți bocii și lichenzii și cu toți semi-gogii. „Tribuna” ne face dar de data asta un serviciu. După ce a apelat timp de un an de zile la toate stelele, în înțelesul literar al cuvântului, la toți sorii și soricii, și după ce s'a concentrat în fine la „Luceafărul”, începe acum, pe semne, s'o mai coboare din sfere, simțind de bună seamă că val-virtejul acela nebul, răscolit timp mai bine de un an, din genuna tuturor patimilor și a tuturor murdărilor, o s'o înghiță la urma urmei pe ea însăși — și se agată acum, văzând că paiele nu-i mai sunt de folos, de — bărne. Foarte bine. Decât să îmblătim și de aci înainte iarăși paie goale numai, vom ciopli mai bine bărne, preferind chiar să ni se rupă săcurile în lemnul lor sănătos și tare, de cât să ne tocim îmblăciile, spulberând gunoaie.

Nu putem să suprimăm însă de pe acum o mică; o minimă nedumerire: ce va să zică „Tribuna” cu imparțialitatea?! Nu insistăm cu toate acestea asupra-i. O să ne dumerim poate la finea seriei de *interviewuri*. Atât ținem însă, să lămurim de acum chiar, că nedumerirea cu imparțialitatea nu-l privește pe domnul Partenie Cosma, cu toate că d-sa este socrul d-lui Goga, fiind că-l cunoaștem și îl știm ca bărbat, care nu e obicinuit, să stea, cum o zicem noi pe ardelenie — sub papuc. Dovadă și rezultatul *interviewului* făcut d-sale. Urmeze. Așa cum l'a acordat „Tribunei”. Noi îl vom adnota.

1. Care este părerea dv. asupra situației noastre interne? întrebă omul „Tribunei” pe d. Cosma.

— Nu știu ce înțelegi d-ta sub cuvântul „intern”. Înțelegi situațiunea noastră dintre noi românii din Ungaria, sau situațiunea noastră în statul Ungariei, sau situațiunea noastră în monarhia austro-ungară?

— Dacă ași voi să răspund la toate aceste întrebări, ar trebui să scriu o istorie de seci de coale, ceea ce nu este vocațiunea mea, nici de timpul necesar n'aș putea dispune.

— Este o situațiune deplorabilă din toate punctele de vedere. Ne-am susținut în trecut în puterea credinței noastre în Dumnezeu și în dreptate. Până când poporul a ținut la biserică sa națională, a rămas intact. Conducătorii lui erau preoții persecutați și ei.

— Iată nădejdea lui a fost în D-zeu și în Împăratul. Împăratul când a voit să mai înfrâne nesățul maghiarilor, ni-a mai zîmbit și nouă dându-ne o partică din dreptatea după care de secolii înșetoșam, iar după ce s'a împăcat cu maghiarii ne-a dat iarăși pe mâna lor bine știind că noi tot credincioși îi vom rămânea, pentru că așa ne este firea.

Au fost momente când și maghiarii, cu intențiune ca să ne înstrăineze de Viena, de care totdeauna au avut și au și astăzi răcoare — pentru că este incalculabilă puterea „Împăratului” într'un stat polyglot cum este Ungaria, dar chiar și legile lor, fără de sancțiune de controlă, — au rămas — literă moartă.

De aci încolo, preoții și învățătorii noștri, trebuie să fie adevărați eroi, hotărâți a deveni chiar și martiri, ca să-și poată împlini chemarea națională.

— Se părea că sub guvernul actual se coace un plan serios de a se face împăcarea cu noi, ca atunci, când legea firei va produce o schimbare în persoana domnitorului să fie deslegată această chestiune, și factori competenți rugaseră pe d. dr. I. Mihu să se pună în conșelegere cu factorii competenți ai românilor, având a stabili condițiunile de împăcare. Desbaterile firește, erau de natură confidențială, de cari opozițiunea maghiară nu trebuia să afle până când lucrul nu va fi perfect și aprobat de gvern și de coroană. Dar cineva din ai noștri, abuzând de loialitatea lui Mihu a dat publicității în „Gazeta Transilvaniei” proiectul lui Mihu. Ziarele maghiure l'au reproduș imediat și, pe baza aceluia, au agitat cum știu ele contra guvernului „trădător”, instrument al „Camerilei” din Viena, iar guvernul, ca să-și dovedească patriotismul șovin, s'a pus pe lucru persecutându-ne și mai fără cruțare pe toate terenele și în loc de 40 deputați români, cari se puneau în vedere în proiectul lui Mihu, am rămas cu cei cinci deputați actuali, și cu poporul divizat și certat până la cuțite.

— Asta este situațiunea noastră internă, pentru care și unii din noi poartă vina.

Aci răspunsul primei întrebări. Să-i facem adustarea:

Așadar aveam dreptate. D. Cosma de bună seamă a citit articolul d-lui Gheorghe Pop, apărut în „Luceafărul”, nrul prim, și în „Tribuna”, nrul de Crăciun: „Probleme interne” — înainte de a-și fi acordat *interviewul* și cu toate acestea pare că totuși nu vrea să înțeleagă în felul cum d. G. Pop înțelege calificativul „interne” și cum interlocutorul „Tribunei” ar fi voit să-l înțeleagă — și cu toate acestea și în butul bătăii de joc, a d. G. Pop, de „prietenia (membrilor ramoliți ai partidului național) pentru dușmanii ungarilor: habsburgii” — d. Cosma semnaleză accentuând, că „incalculabilă este puterea „împăratului” într'un stat polyglot cum este Ungaria...” Și firește: ceea ce pentru d. Cosma și pentru noi e „incalculabil”, e și pentru atotștiutorii intelectualizați, să fie „neglijabil”, ba ce e mai mult — ridicol. Constatăm dar, că d. Cosma în punctul acesta e cu noi și nu cu „intelectualizații”: ramolit, cu o vorbă.

Regretăm însă, că în punctul al doilea al expunerilor d-sale nu putem noi fi de acord cu d-sa — înțelegem chestia privitoare la „acțiunea de împăcare” a d-lui Mihu. Se pare, că d. Cosma crede aievea, că împăcarea nu s'a realizat, pentru „indiscrețiunea” cutărui ori cutărui. Credința aceasta noi n'o putem împărtăși. O împăcare cu noi — iar aci noi înțelegem cele toate trei milioane și jumătate de români — nu se poate face prin așa numite compromisuri. Ea reclamă cea mai radicală reformare a întregii vieți constituționale a țării și a întregii administrații. Iar o astfel de extrem radicală reformă nu se face nicicând pe tănuitele și dacă ea cu adevărat se impune, n'o să poată fi zădărnicită de cutare măruntă „indiscrețiune”.

Parlamentările tănuite nu au niciodată ca scop schimbări mari, radicale, definitive — ci emanează aproape totdeauna din sentimentul conservativ al celor ce posed puterea și plinesc mai mult rolul unei sondări, că până la ce anume grad vor trebui să și-o lase știrbită. Noi n'avem să regretăm dar eșecul, ori să-i zicem înămolirea, acțiunii de împăcare a d-lui Mihu.

Urmează iar *interviewul*:

2. Ce credeți despre neînțelegerile celor două ziare din Arad?

— Cred ceea ce presupun că crede toată lumea românească, că este un lucru foarte

regretabil și condamabil din toate punctele de vedere.

— O parte a intelectualilor noștri cred, că fiind și ei români, pot imita și ei partidele politice din România liberă, cari identificându-și interesul lor personal cu interesul de partid, se răboiesc între sine până la cuțite, neținând ai noștri cont de axioma, că „Si duo faciunt idem, non est semper idem”. Pentru că în România, ori cu ce mijloace va da jos dela putere un partid pe celalalt, cei ce au ajuns la putere tot români sunt, până când la noi, din slabi ce suntem, prin războaie devenim și mai slabi, rade lumea de noi, iar cei de sus ne desprețuesc și mai mult decât până aci.

Adnotarea noastră:

Perfect de acord d-le Cosma. Tot ce spuneți d-voastră o spuneam și noi. Dovadă primul nostru din Nrul 20 al „Românului”, din care lăsam să urmeze pasajul:

„Înțeleg, ba nu mă sfiesc, să recunosc chiar, că între anumite împrejurări, m'aș folosi însumi și de critica bârfitoare. Zicem, c'aș fi membrul, ori aș face parte din conducerea unui partid politic, într'o țară, unde s'a trecut deja peste lupta nenorocită, pe viață și pe moarte, a cetățenilor între sine, pe temeiul singur al dreptului pumnului; într'o țară unde lupta partidelor se concentrează în faptul, că promovarea căror principii va realiza mai ușor, mai repede și mai deplin fericirea tuturor cetățenilor și bunăstarea ideală a țării. unde lupta partidelor nu-i la cuțit, ci-i emulațiunea nobilă a tuturor voitorilor de bine. Și zicem c'aș fi convins, că partidul meu, sau eu însu-mi aș fi depozitarul acelor principii, acelei chei fermeceate, cari va deschide mai larg porțile fericirii. Ei, atunci?!... Dacă cărna țării și a obștei, ce vreau s'o fericesc, n'aș avea-o eu în mână, atunci n'aș pręta, să critic, să cărtesc, să bārlesc, să ponegresc chiar, pe acei, cari întarzie realizarea fericirii obștești. Și aș căuta să delatnr cu tot prețul pe acei, cari nu știu zidi așa repede ca mine și așa durător. Și m'aș strădui cu toată puterea sufletului și cu toate mijloacele minții, să ajung să-i înlocuiesc eu, ori partidul meu, pe acei, cari pe o clipă măcar întarzie, ori zădărnicesc intruparea norocului obștești.”

„Ei bine. Dar terenul acesta, prielnic a-torfel de lupte politice, și iertător a-torfel de critici — există oare azi în Țara noastră?”

„Atât noi românii, cât și toate partidele naționalităților, stăm în fața tuturor partidelor maghiare, oficiale, ori neoficiale, guvernamentale, ori din opoziție — cu excepțiunea doar a partidului social-democrat și a câtorva liber cugători democrați, stăm în fața acestor partide, cari monopolizează întreagă puterea legislativă, administrativă și financiară a statului — nu ca să ducă față de noi o luptă de liberă și nobilă emulațiune pentru fericirea obștească, ci ca să poarte împotriva noastră cea mai înverșunată luptă de exterminare, abuzând de întreaga putere, ce rezidă în stat, pentru augmentarea privilegiilor lor de clasă și de rasă. Prin urmare în mod mediat ni-s'a pus în față ca dușman, statul însuși, care ar fi să fie ocrotitorul tuturor nădejdelor și aspirațiunilor obștești, paznicul bunei înțelegeri și conformei păci.”

„Și să ne dăm bine seama de situațiunea aceasta, statul e cel mai puternic potrivnic. El e doar intruparea solidarității celei mai efective, dacă și nu a celei mai ideale. Pentru că vrând-ne vrând îi ești atașat, îi implinești porunciile, îi satisfaci cererile, îi mărești puterea. Are doar posibilitatea faptică a sancționării vointei sale, cum partidele singuratiche n'o au: baioneta gendarmilor, regimentele soldaților și haita întreagă a executorilor de dare.

Are puterea, să scormonească pungile, nu numai ale celor, pe cari îi ajută, ci le golește chiar

și a celor, în detrimentul cărora lucrează. La porunca lui fratele pușcă asupra fratelui său și fiul fușge baioneta în coastele tatălui său. Iar minciuna trâmbiță, că aceasta-i virtute cetățenească. Are nemiluita ceată de slujbași împotriva ta, pe cari tu îi plătești. Și nesecatul izvor de bani, care te cumpără și te vinde, și pe care tu îl sporești din fărmitura, lipsită gurei copiilor tăi. Are toate drumurile, de el făcute și de tine plătite, ale legii și toate potecile tănuitelor fără de legi. Are: jus vitae ac mortis. Are totul. Statul te bate și statul te judecă.

„Dar spune-mi acum, ce ai tu?... O singură armă: Dreptatea.”

Chiar așa d-le Cosma, cum scrieți și d-voastră mai sus: „Ne-am susținut în trecut (și adaugăm noi: vrem să ne susținem și de aci înainte) în puterea credinței noastre în D-zeu și în dreptate!” Le-am spus-o, le-am repetat-o doar și noi „intelectualizaților” noștri, dar băteam toaca la urechia surdului. Poate palma aceasta aplicată lor din partea dvoastre îi va desmeteci:

Doar ei sunt acea fărâmiță „a intelectualilor noștri, cari cred, că fiind și ei români, pot imita și ei partidele politice din România liberă, cari identificându-și interesul lor personal cu interesul de partid, se răboiesc între sine până la cuțite...” E mentalitatea „lor” dela București aceasta. Mentalitatea noastră, câștigată ori dela București, ca dela frați, ori din școlile ungurești și din Budapesta, ca dela dușmani, e că: singura noastră armă și pavază e solidaritatea, bătărită până la ridicol din partea lor, cari pe semne n'au putut să înțeleagă cecece atât de înțelepțește spuneți d-voastră: „Si duo faciunt idem, non est idem”!

Toată înverșunarea luptei nu s'a dat oare pe tema că noi ziceam: ar fi sacrilej și sinucidere să admitti spargerea unității partidului. Ei, haid razna cu „păreri libere” și busna „cu îndreptățirea ba necesitatea în partid a unei fracțiuni de control critic”. Noi apărăm cinstea și prestigiul membrilor comitetului, ca exponent expres al solidarității naționale — ei, haid, la mir băiete și cât ce-am cutezat să crâcnim, hodoronc cu „Tabu”.

Vă mulțumim dar dle Cosma, ați făcut un serviciu neamului. Nici nu ne-am fi așteptat la altceva.

3. Ce opinie aveți față de svonul cu pretinsa trădare a „Tribunei”?

— *Neexistând nici o „trădare” de neam din partea „Tribunei”, după părerea mea a trebuit născocit un motiv plausibil pentru cei naivi, pentru ca sediul „Românului” să se mute dela Budapesta la Arad, unde deja exista „Tribuna” având și tipografia și casa proprie. Totul este după părerea părerea mea exclusiv o chestiune personală.*

— *Sediul „Românului” trebuia mutat la Arad, pentru că domnul destinat să fie conducătorul lui nu mai era deputat dietal, și dacă își muta și el domiciliul din Arad, unde avea și are post bun împreună cu drept de pensie — trebuia să renunțe la postul său, cecece nu-i da mâna.*

— *A trebuit găsit deci un motiv prin care să se justifice punerea „Românului” în coastele „Tribunei” iar un motiv mai ponderos decât „trădarea” nu există.*

Adnotarea noastră:

Ei aci, să ne scuzați, dar sunteți greșit dle Cosma. Și ne prinde mirarea, că la punctul culminant chiar al interviului, să vă vedem pierzându-vă consecința logică, cum ar fi să urmeze din premisa stabilită chiar de d-voastră la punctul 2. Și apreciați fals motivele faptului cu desființarea „Luptei” din Budapesta și înființarea „Românului” la Arad — disconsiderând chiar pe de-a întregul momentul personal, nelipsit de puțințel cam prea multă și malițioasă suspiciune la adresa conducătorului ziarului nostru, care invectivă nu am fi regretat-o, dacă nu ne-ar fi isbit din partea d-voastră chiar. Aci însă pare că totuși v'a venit aminte, că sunteți socrul poetului. Atât.

Cât privește „trădarea”, am înțelege, dacă d-voastră, în butul premisei dela punct 2, a-ți fi dorit totuși din anumite considerații, să răspundeți mai evasiv și ziceați: „trădare de neam, în înțelesul propriu al cuvântului, doar nici nu există. Viitorul și soarta unui neam nu stărnă dela ne-

cinstea transfugilor săi, căci transfugi, ori mișei, ori speculatori ordinari îi poți numi pe aceia, cari direct, ori indirect lucrează ori promovează slăbirea neamului, ar fi o dejosire a țării de viață a unui popor, să-i califici de trădători...”

Dacă spuneți așa mai înțelegeam și noi atenuanța și rămâneți logic.

Iar acum la punctul:

4. Ați observat un singur moment, dela începerea campaniei împotriva acestui organ de publicitate, când „Tribuna” ar fi părăsit linia de intransigență în politică?

Nu.

Adnotarea noastră:

Chestie de apreciere logică.

La punctul:

5. Admiteți ideea distrugerii numitului ziar?

— Nu admit.

Adnotarea noastră:

Iarși chestia de — interes.

La punct:

6. Credeți că e de importanță ca neînțelegerile între ziarul „Românul” și „Tribuna” să se curme în cel mai scurt timp, — prin ce remedii?...

— *Cred, și dacă și cuvântul unui bătrân, care de 30 de ani a părăsit terenul politicii active, mai poate avea o însemnătate în ochii politicianilor actuali, aș insista chiar, ca să se cerce și găsească mijloace, ca neînțelegeria între cele două gazete din Arad să se curme cât mai curând.*

Adnotarea noastră:

De perfect acord d-le Cosma. Noi resimțim poate mai viu disgustul în fața și în toiu unei lupte atât de mârșave. Avem însă prea puțină nădejde, ca la urechile multicolore ale intelectualistilor primenitori, va răzbate „cuvântul unui bătrân, care de 30 de ani a părăsit terenul politicii active, că va avea vre-o însemnătate.

Et nunc ad fortissimum!

E punct:

7. Găsiți că din cele două ziare, unul, trebuie să părăsească Aradul, — care din două?

— *Da! sunt de părere că una din cele două gazete românești din Arad are să părăsească Aradul, și anume „Românul”, care a mers acolo când „Tribuna” purtase deja o luptă grea de mulți ani, ca să redesepte și să susțină simțul național în acea regiune românească cu intelectuali numeroși și popor bine situat materialicește care având buni conducători, și în trecut a dat dovezi că este în stare să ducă cauza națională la izbândă.*

— *Locul „Românului”, ca organ așa zis oficial al partidului național, este acela unde vrând-nevrând trebuie să se întrunească mandatarii partidului național, deputații dietali; unde se desbat și se aduc legile la cari ei sunt datori să participe în puterea mandatului primit dela popor; unde este guvernul țării, dela care emanează toate dispozițiunile cari ating și poporul român, și cari acolo se pot afla mai curând — și, acel loc, este Budapesta, unde s'a și instalat la nașterea sa primul organ al partidului național, antecesorul „Românului”: „Lupta”.*

— *Dacă n'a succes încercarea primă, când partidul național nu avea tipografie proprie și n'avea omul apt de a conduce gazeta, poate succede acum, când are mijloace de a-și procura tipografie și acolo, vânzând pe cea din Arad, și are și omul căruia îi poate asigura viitorul și în Budapesta.*

— *Iar dacă Budapesta se poate abandona, atunci Clujul este locul unde trebuie să se instaleze organul oficial al partidului național pentru că Clujul este a doua capitală a țării, este capitala Transilvaniei.*

Românii sunt în majoritate absolută față de ceilalți locuitori, fără a avea un ziar politic românesc cotidian.

— *Dar în fine, aducă-l chiar și la Sibiu unde deasemenca nu este ziar cotidian.*

Adnotarea noastră:

Nu ne vine a crede că d. Cosma, prin răspunsul său la întrebarea aceasta ar fi dorit să dea și formula soluției la chestiunea din punct 6, — cum de altfel sunt mulți cari cred falșul, că gemenele divergențelor atât de acute între „Românul” și „Tribuna” ar fi să fie căutat în faptul, că sediul „Românului” e în Arad. Ei, dar d. Cosma ne spune totuși limpede atât: datoria „Românului” e să se mute. La Budapesta zice d-sa, unde a murit „Lupta”. Bine, îndrumarea aceasta ne pare o glumă, un haz de-al d-lui Cosma, cum traduce d-sa prielnic de altfel sentința latină: „nulla dies sine linea” în „nici o zi fără o — glumă”. Doar d-sa spunea mai sus, la punct 1, că „guvernul ca să și dovedească patriotismul șovin, s'a puș pe lucru persecutându-ne și mai fără cruțare pe toate terețele și în loc de 40 deputați români, cari se puneau în vedere în proiectul lui Mihu, am rămas cu cei cinci deputați actuali...” Ei bine, accese de acestea de șovinism le poate veni guvernelor și de altădată și și mai potențate, cât nu ne vor rămânea nici cei cinci. Tot ce se poate în o țară ca a noastră, ba și alt-unde. Și ce ne-om face atunci cu ziarul în Budapesta „unde este guvernul, țării... și deputații...” chiar tipografie de am avea, ba chiar având tipografia la Budapesta.

D. Cosma e om real, financiar. Iși dă seama, ce înseamnă banul și de cecece costă un ziar și de „capitaliile bănești” de cari dispune comitetul și prin urmare își va da seama și de aceea, ce va să zică pentru noi, că la Arad îl avem de conducător al ziarului pe omul, care gratuit își munceste nopțile slugind partidul.

Ei bine și momentul acesta ne leagă de Arad. La Cluj de pildă nu l'am găsi, pentru că — nu e. Iar noi ne dăm seama de responsabilitatea ce-o avem și față de cariera și viitorul unui om, pe care dacă am vrea să-l aflăm: matur, serios, cu multiplele cunoștințe și cu neapărat necesarul calm, ce-l reclamă conducerea unui ziar chiar cu noi, l'am afla poate și în altă persoană, dar de unde să-i facem noi asigurarea obiectivă a statorniciei?! D. Cosma ne va înțelege credem și l'am ruga cu insistență să ne facă soluția în chestie. S'ar afla doar bărbatul acesta la Sibiu?!

Dar apropoș cu invitarea la Sibiu chiar. Mi se pare „point”-ul glumei d-lui Cosma. Iar glumind a voit să indice poate, că „Tribunei” i-ar fi locul la Sibiu. Nimic mai firesc și mai logic:

„Tribuna” — zice d-l Oncu — nu e a noastră, ci a neamului românesc și o fac scriitorii ce-o scriu, eu nu am scris de când există un șir măcar. „Tribuna” — zice dl Ciorogariu — deși scriu și eu în ea câteodată, nu e a noastră, nu eu stau peste ea, ci ea peste mine.”

„Tribuna zilelor mele” — scrie d. Goga — e bisericuța noastră a scriitorilor pătrunși de-o mai intelectualizată și mai avansată concepțiune a politicii. Iar noi cu toții îi știm pe acești scriitori: d-nii Goga, Tăslăuanu, Ghibu sunt la Sibiu și alții cu ei „minores gentium”, d-nii Lupaș, Agârbiceanu, Ciura în preajma Sibiului, ori mai aproape de Arad. D. Ghendi dela București asemenea. Par-don era să'l uităm pe Șoricu. D. Gheorghe Pop e deocamdată pretutindenea. Ei, ce ne mai rămâne?! Domnii Șchiopul și Montani!? Nici un necaz: ei sunt doar rulanți, ca banul cel bun.

Ar rămânea dar d-l Bocu. Dar dacă ar fi tocmai mare nevoie și de d-sa n'o să fie mare pricină, căci doar nici d-sa nu e legat de Arad, de cât doar cu „intelectul”. Căci să vedeți d-le Cosma o mirozenie: apreciatorii d-sale, cari forțau cu tot prețul să-l avanseze la cinstea de deputat — pentru care tagmă între noi fie zis nu are aptitudinile — au neglijat cu totul să-i valoroze o altă calitate pe care indiscutabil o are, să-l aleagă bunăoară în consiliul „Victoriei”, cum a fost doar om de bancă. Prin urmare și d-sa se poate duce și veți repara poate la Sibiu, ce sa neglijat la Arad.

S'apoi cât pe-aci să uit. Scriitorii aceștia și-au așternut doar chiar acum în „Luceafărul” straturile unei reviste, „neapărat de lipsă întru sprigirea unui ziar”.

Dar ve-ți replica: „Tribuna” are casă în Arad. Foarte bine. Argument ponderos. Dar să vedeți numai. D-voastre cunoscător real al împrejurărilor economice, financiare o să știți, că realitățile din orașul Arad stau mai bine la preț, decât cele din Sibiu. Urmarea că realizând în bani pa-

latul „Tribunei“ de aici și-ar putea acvira, ori dura la Sibiu unul și mai frumos și mai în-căpător.

Prin urmare nu pretind în cel mai categoric imperativ toate acestea inversul propunerii d-voastre d-le Cosma: să se mute adevărul „Tribuna“ la Sibiu?!

Noi însă, împietriți așa cum suntem la suflet, după atâtea hârțueli și hârță, o spunem sincer, că pentru binele neamului, i-am dori: s'o sfârșească pe drum!

Atitudinea Germaniei față de Anglia. Corespondentul din Berlin al ziarului „Standard“ publică o telegramă senzatională, în care declară, că prințul moștenitor german a rămas uimit aflând din ziare, că atitudinea sa în Reichstag în timpul desbaterilor marocane din septembrie, a fost considerată ca dușmană Angliei. Nu este adevărat, că prințul moștenitor ar fi aprobat discursul șefului conservator Heydebrandt, care era îndreptat contra Angliei. Corespondentul susține a ști cu precizie, că dorința moștenitorului tronului german este să se afle complexul adevăr asupra atitudinii sale. Moștenitorul tronului se apără în contra învinuirii ce i-se aduce c'ar fi dușman al Angliei. Dorința lui de a înlătura această mistificare e atât de puternică încât a comunicat verbal și în scris amicilor săi din Anglia părerea sa asupra acestei țări.

Din loc competent se declară: Principele de coroană german nu a dat corespondentului berlinez a lui „Standard“ nici o declarațiune și nici nu l-a autorizat să publice declarațiunea apărută în acel ziar. Acum câțva timp un ziar englez a adresat principelui rugarea de a se pronunța asupra raporturilor sale cu Anglia. Ziarul a primit răspunsul, că principele moștenitor nu crede că are dreptul de a exprima în mod oficial părerea sa despre situațiunea sa față de Anglia.

Rușii în Mongolia. O primejdie mai mare decât revoluția amenință acum China, și aceasta e dizolvarea ei. Sunt câteva zile decând Mongolia s'a declarat independentă, instituindu-și un guvern de sine stătător. Desfacerea Mongoliei de China nu a fost lipsită de indemnul și sprijinul Rusiei. Într'un comunicat oficial ce a dat eri guvernul rusesc se accentuează că Rusia nu se va amesteca în afacerile Chinei. Nu uită însă să menționeze în cele din urmă comunicatul că, dacă între Mongolia și Rusia s'ar rupe orice legătură, Rusia ar fi constrânsă să caute o apropiere cu Mongolia.

Partea aceasta din urmă a comunicatului dovedește că Rusia și-a rezervat un mic câștig din încercătura în care se află China. Micul câștig nu e nici mai mult nici mai puțin decât Mongolia. Numai o înțelegere cu Japonia a putut da Rusiei curajul să-și descopere intențiunile sale. Se crede că numita înțelegere a asigurat Rusiei Mongolia, iar Japoniei Manciuria. Acesta ar fi numai începutul împărțirii Chinei.

Congresul ovrellor din România. Un congres organizat de uniunea izraeliților indigeni, a fost ținut în zilele de 25 și 26 decembrie, în timpul celor două zile dintâi ale Crăciunului. Mai mult de 100 de delegați din partea tuturor secțiunilor din România, au participat.

D. dr. A. Stern, președintele „Uniunii“, a deschis congresul, spunând că mișcarea întreprinsă ar avea de scop să arate adevărata stare a chestiunii jidovești din România.

S'au făcut apoi adunării diferite propuneri, între cari e de notat aceea de a scoate un organ special al intereselor ovreești, pentru care s'a hotărât înființarea unei societăți pe acțiuni a 50 de lei acțiunea. Deasemenea s'a înființat un birou de asistență judiciară pentru izraeliții lipsiți de mijloace.

O altă măsură este aceea de a interveni pe lângă parlament la redeschiderea lui, spre a obține suspendarea articolului 7 din constituția țării românești și spre a fi considerați de pământeni.

Soarta Persiei. După o telegramă din Petersburg ex-șahul însoțit de două regimente de infanterie și câteva divizii de artilerie, a plecat spre Teheran. Trupele rusești concentrate în Teheran ating cifra de 11.000. Aceste trupe au ordinul să

nu părăsească Persia până când interesele rusești nu vor fi complet asigurate. Va fi însă foarte greu a împăca pe ruși, ținând seamă de starea deplorabilă în care se află Persia. Finanțele acum, mai cu seamă după îndepărtarea lui Schuster, au ajuns într'o ruină completă, așa că Persia e de tot desarmată în fața despăgubirii de două milioane ruble ce-i pretinde Rusia.

Inmormântarea lui Ioan cav. de Pușcariu

Bran, 28 dec. v. 1911.

Astăzi s'au așezat în cripta familiei cu ceremonialul și onorurile cuvenite rămășițele pământești ale ilustrului bărbat al națiunii Ioan cav. de Pușcariu, jude de curie în r., membru al academiei române, deputat în sinodul arhidiecezan și în congresul național bisericesc gr. or. etc. după o viață de 87 ani petrecută în cinste și neîntreruptă activitate pentru binele obștei române.

Prietenul său din copilărie, Ex. Sa mitropolitul Ioan Mețianu neputând veni în persoană la actul înmormântării, a fost reprezentat prin Prea Cuvioșia Sa dr. Eusebiu Roșca, protosincol și director seminarial, care fiind asistat de protopopii Branului și Brașovului, I. Hamza și dr. V. Saftu precum și de mai mulți preoți din comunele risipite ale Branului, a oficiat cu pompă înălțătoare slujba dumnezească a morților, iar cântările obișnuite le-a executat corul învățătorilor din tractul Bran, cari încă au ținut să dea marelui defunct ultimul lor tribut de cinste și recunoștință.

După săvârșirea prohodului Prea Cuv. Sa a rostit un admirabil discurs funebral, arătând meritele neperitoare ale defunctului pe diferitele terene ale vieții noastre publice, în special pe terenul bisericesc.

În numele Academiei Române din București a vorbit savantul profesor universitar Ioan Bogdan, caracterizând în termeni precizi activitatea culturală, literară și istorică a răposatului.

Comitetul central al Asociațiunii din Sibiu a fost reprezentat prin chiar ilustrul președinte Andrei Bârsean, care cu graiul său înțelept a înfățișat figura impozantă a marelui decedat ca unul dintre cei dintâi muncitori în ogorul culturai naționale românești.

În numele clerului și a poporului din tract defunctul a fost parentat de protopopul Ioan Hamza, care a arătat în special meritele lui Ioan cav. de Pușcariu pentru familia sa mai restrânsă, pentru iubii lui Brăneni.

În fine în numele tinerimei universitare române și-a luat rămas bun dela răposatul mecenat al tinerimei, doctorandul în medicină Aurel Stoian.

La înmormântare au azistat pe lângă numeroșii și distinșii membri ai familiei Pușcariu, o mulțime de lume din apropiere și din depărtare, precum și reprezentanții diregătoriilor comunale, ai preturei, judecătorei cercuale și fabricii de celuloză din Zernești. Am remarcat prezența lui dr. Ianțu Mețian, Nic. Garoiu, adv. dr. Nic. Vecerdea dir. fil. „Albina“, Virgil Onițiu, dir. liceului rom. din Brașov ș. a.

După înmormântare s'a servit și poamana obicinuită în restaurantul dela hotelul „Bran“.

Sufletul nobil al lui Ioan cav. de Pușcariu Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Coreesp.

Dela calomnie la falsificare

D. Vasile Goldiș, directorul ziarului nostru primește dela d. Constantin Cehan o scrisoare din care reproducem pasagiile privitoare la cartea poștală apărută în facsimil în nr. 279 dela 21 dec. al „Tribunei“.

„...Câtă nerușinare! Acest tupeu de a scrie îl poate avea numai un Vernescu, și aici nu răspund lui, nici nu stau de vorbă, căci după ce e un calomniator dar e și un falsificator.

Cartea poștală, adevărul facsimilul ei, e falsificat. Și pentru dovedirea acestui adevăr, vă rog pe d-voastră domnule director, să numiți un juriu de onoare, — care să se pronunțe în această chestiune.

Și acum să lămuresc:

Da, din București am scris cartea poștală și din conținutul ei se poate vedea: Spun, că am intrat la „Epoca“ și rămân la București, și pentru că la Iași urma să fie serbările jubilar rugam pe Vernescu, cum vă rugasem și pe d-voastră, ca să fiu trimisul ziarului „Românul“.

Pentru deplasarea mea la Iași, cheltuelile ce sunt la asemenea zile cu trăsuri, telegrame, scrisori etc., și se înțelege, că orice publicist cerea să fie rambursat de cheltuelile ce le face dacă nu și de munca ce o depune. Și i-am scris foarte modest: „Dar mai ales pentru un rost de bani“; cele lalte cuvinte „știe el“ nu le-am scris, nu mi-aduc bine aminte ce cuvânt am scris, dar acestea nici într'un caz, pentru că nu am avut de luat nici un ban nici dela domniavoastră și nici dela „Românul“.

Dar Vernescu a găsit cu cale să falsifice cuvântul *rost* în *rest* și să adauge, sau să șteargă cu clor celalalt cuvânt și să scrie *știe el*.

Și bucuros de *falsul* care l'a făcut, triumfător vine să creadă, că prin asemenea crimă penală m'a distrus.

Distingerea aceasta e a lui proprie.

Aștept cu toată liniștea sufletească verdictul juriului de onoare și se va vedea atunci, care e vinovatul, declaratul, omul fără de onoare.

De altfel pe Vernescu îl declar ca palmuit!

Primiți, vă rog, domnule director, cea mai distinsă considerațiune ce și de data aceasta v-o pot arăta:

Const. Cehan.

Cerem „Tribunei“ să ne comunice de este gata să ne pună la dispoziție cartea poștală cu pricina și de primește expertiza chemată să constate dacă Vernescu a adaos ori a șters cu clor ceva, **știe el**, din cartea poștală, care deși se ducea cu marea iuțea, dela Arad la București nu mai sosea — și pusese pe bietul om în neplăcuta situație de a fi nevoit să ceară dela d. Cehan o scrisoare...

Cerem „Tribunei“...

Cronica externă

Criza ministerială din Franța

Paris 9 ianuarie 1911.

Afacerea marocană este departe de a fi ajuns la sfârșitul surprizelor ce le aduce pentru lumea politică.

După încordarea raporturilor internaționale de astă vară care adusesese Europa la doi pași de cel mai sângeros război din câte s'au pomenit vre-o dată, după discuțiile din parlamentul german, care au determinat manifestația mică în felul ei a kronprințului german și care i-a adus cunoscuta pedeapsă disciplinară, după furtunoasele discuțiuni din camera franceză, iată — că tocmai când, chestiunea părea definitiv tranșată, i-a adus o criză ministerială, care poate să se transforme într'una de cabinet.

Și aceasta tocmai când tratatul reușise să iasă necinstit din cameră, și când din partea senatului francez lumea nu se aștepta de cât la o discuție de formă, la o simplă înregistrare, de oare-ce însuși comisiunea senatorială aleasă cu examinarea prealabilă a documentelor ceruse ministrului să grăbească cu înaintarea documentelor cerute pentru — a putea isprăvi cu raportul până la anul nou.

Iată că anul nou a trecut de zece zile și în loc ca raportul să fie gata, dezbaterile și cercetările comisiunii sunt în toiul lor, iar pe deasupra avem demisia dlui de Selves ministrul afacerilor streine francez.

Cum s'a produs această criză în plin cerșenin al politicii franceze?

Se știe că comisiunea senatorială franceză aleasă pentru a examina actele necesare și a prezenta raportul și-a luat cu totul în serios rolul de a decide cum au ajuns lucrurile până la Agadie cum și toate împrejurările care au adus la încheierea tratatului în forma actuală.

Pentru aceasta în deosebire de ceea ce s'a făcut la cameră, comisia senatorială a cerut să i-se comunice toate actele care nu au un caracter de taină riguroasă.

Din decursul dezbaterilor dela cameră chiar se constatare că din partea Franței nu s'a observat o unitate de vederi în desfășurarea tratativelor.

Discuțiunea însă la Cameră fiind pusă mai mult asupra avantajelor și dezavantajelor acordului decât asupra acțiunii diplomatice care i-a dat naștere nu s'a înzistat mult asupra acestui lucru.

Astfel că senatul francez i-a fost rezervat să arunce o lumină deplină asupra culiselor acestei chestiuni. Iată pe scurt incidentul.

Primul-ministru Caillaux după o expunere generală a tratativelor a simțit nevoi de a face următoarea declarație spre a tăia scurt tuturor comentariilor presei și altor versuri în această privință.

— „Dl'or nu o singură dată s'a riscat în presă și aiurea insinuații de un anumit ordin împotriva cărora sunt dator să protestez. Țin să dau aici cuvântul meu de om onest că nici-odată în nici un timp, în timpul negociațiilor cu Germania, nu am întrebuit intermediari nici a mă separa de ministrul afacerilor străine, căruia singur îi revenea grija de a le conduce“.

La aceasta d. Clemenceau, fost președinte al consiliului francez, a venit cu următoarea declarațiune:

„Am dar o chestiune de spus dlui ministru al afacerilor străine. Îl întreb dacă poate să-mi dea asigurarea că a fost singur, el și ambasadorul nostru la Berlin, a urmărit negociațiunile, și dacă nu este în cunoștința sa, că alături de el, în afară de el, și peste el, nu au fost alte vorbiri conduse de alte persoane“.

D. de Selves după un moment de ezitare făcu următoarea declarație:

„Dl'or nu cred posibil să răspund la o asemenea întrebare, și trebuie să se înțeleagă că datorita mea este de a tăcea. Numai voi face să se observe, că sunt prins între două sentimente contradictorii“.

Primul este de a face omagiu adevărului, al doilea de a ține compt de necesitățile funcțiunii mele și de-a nu uita situațiunea ce ocup“.

După această declarație a urmat o conferință între cei doi miniștri după care d. de Selves a hotărât să-și prezinte demisiunea.

Chestiunea care a pus în desacord pe cei doi miniștri datează încă de pe timpul când actualul premier francez era ministru de finanțe în cabinetul Monis.

Pe timpul lui Briand se urmaseră tratative între Germania și Franța pentru stabilirea unui consorț franco-german, care să exploateze bogățiile miniere dela N'Goki. În schimbul participării germane se admitea Franței o anumită libertate de acțiune în Maroc...

Cabinetul Monis a suspendat aceste tratative tocmai când ajunses ră aproape de sfârșit.

După această suspendare d. Caillaux, ministru de finanțe pe atunci, a găsit o altă soluție pentru a satisface pe germani, anume a le acorda construirea unei linii ferate, care din Kamerun prin Congoul francez sa iasă la mare. Spre realizarea acestui plan, fără știrea șefului său, d. Caillaux a început tratative printr'un d. Fondère, șef-administrator al unei societăți coloniale.

Fondère și-a îndeplinit misiunea, când însă contrapropunerile aduse de el au fost supuse ministrului de externe de atunci, d-lui Cruppi și d-lui Messimy, ministrul coloniilor, tratativele au fost lăsate baltă, găsindu-se pretențiile Germaniei prea exagerate.

Dela aceste tratative începute fără știrea ambasadorului francez dela Berlin, susțin partizanii

lui de Selves, s'au resimțit apoi tratativele oficiale, în care iarăș Caillaux s'a amestecat de multeori.

Prin tratativele lui Caillaux s'a deschis poarta Germaniei asupra Congoului întreg.

Acesta este punctul inițial al divergenței dintre cei doi miniștri francezi.

În urma acestei crize cum se alege situația cabinetului?

Ziarele oficiale spun, că guvernul va putea merge mai departe, deoarece prezența lui de Selves era un element de slăbire.

Portofoliul externelor s'a oferit lui Delcassé, ministrul marinei, care pare a nu-l primi.

În tot cazul cabinetul actual va încerca să aducă înainte prin complectarea locului lăsat liber.

În străinătate și în special în Germania retragerea lui de Selves și probabilitatea venirii lui Delcassé este foarte viu comentată,

Se vede în aceasta un indiciu, că politica franceză se desemnează din ce în ce ca mai strânsă de tripla înțelegere și în special de Anglia, Delcassé fiind principalul câmpion al acestei apropieri.

Criza de Cabinet din Franța

După cum am anunțat ieri cabinetul a demisionat neputându-se complecta în condiții care să-i permită a rezista atacurilor din cameră.

I s'a oferit lui Clemenceau însărcinarea de a forma noul cabinet. Acesta însă nu a primit însărcinarea.

De altfel nici Clemenceau, nici Delcassé și nici alți fruntași politici nu primesc însărcinarea de a forma în actualele împrejurări un cabinet întru cât au siguranța că guvernul lor va fi provizoriu și că nu va avea alt rol decât să iscălească acordul Franco-German.

În caz când nu se va putea forma un cabinet definitiv, sa vorbește că se va însărcina cu formarea unui guvern provizoriu Doumergue sau Dupuit pentru gerarea afacerilor până la clarificarea situațiunii.

Jubileul societății „Petru Maior“

Scriindu-se despre jubileul societății „Petru Maior“, mulți poate — din publicul nostru — vor trece numai așa fugitiv peste aceasta, fără ca să-i dea vr'o importanță, mai cu seamă în anul acesta, când publicul a avut prilej de a citi despre atâtea jubileuri.

Jubilează o societate, vor zice alții, despre care prea puțin s'a auzit.

Sunt sigur însă, că vor fi și de aceia, cari fiind vr'odată chiar membri ai acestei societăți, vor cugeta altfel și-i vor da importanța ce i-se cuvine jubileului unei societăți, care, pentru viața noastră românească, are o însemnătate cu mult mai mare, decât cum e obiceiul a i-se da.

N'avem în Ungaria universități românești. Nu putem aranja serbări în amintirea înființării unei universități românești. În locul unei universități românești, noi trebuie, ca să ne mulțumim cu o singură societate a universitarilor români, pe a doua, până atunci nu s'au mulțumit dușmanii, până nu ne-au nimicit-o. O astfel de societate la noi trebuie să îndeplinească rolul unei universități. Toată pregătirea academică românească noi suntem siliți ca să ni-o câștigăm în o astfel de societate. Numai o parte mică dintre universitarii noștri sunt atât de norocoși, ca să poată studia la un gimnaz românesc și astfel să vină la universitate deja din gimnaz cu o oarecare pregătire românească. Partea cea mai mare sunt nevoiți, să studieze la gimnazi străine, unde învață o limbă străină, își însușesc o cultură străină. Și dacă nici în anii cât sunt universitari nu vor avea ocaziune, ca să citească și să se cultive românește, atunci vom putea aștepta ceva dela acei oameni cu studii academice, cari ies în viață fără nici o cunoștință de istorie și literatură românească? Sigur că nu! Aceasta au

simțit-o și însufleții tineri universitari de acum, 50 de ani. Simțiau lipsa unei societăți românești. Tocmai pe timpul acesta țineau sedință după sedință, ca să afle modalitățile pentru înființarea unei societăți de lectură pentru „deprinderea în limba maternă“.

Cu scopul acesta s'a născut societatea „Petru Maior“. Și scopului acestuia a și satisfăcut. Rezultatele ce le-a avut în decurs de 50 de ani poate că nu sunt de atari, ca să le arăți lumii. Se vor simți, chiar vedea, așa cred, foarte mulți dintre acei membri ai societății, cari cât timp au fost universitari nu se sfiau de a deschide ușa sălei de lectură și a ceti foile românești și-și luau oboseala de a se folosi de frumoasa bibliotecă a societății. Și dacă totuși nu i-a succes societății, ca să adune în sânul său chiar pe toți universitarii români, împărțându-i astfel pe toți de binefacere ei, atunci aceasta e de a se atribui în mare parte nepăsării publicului: societatea a trebuit, ca să lupte totdeauna cu sărăcia și astfel nu a fost în stare de a pune la dispoziție comoditatea, pe care unii dintre universitarii români o pretindeau.

Cred, că aceasta nepăsare de data aceasta va dispărea. Sperăm, că 50 de ani a fost destul de lung timp, ca să crească numărul acelor, cari pricip rolul important, cel are și-l va avea poate încă mult timp în viața noastră culturală aceasta societate și astfel vor răspunde învitărei noastre nu cu mai puțină însuflețire, cum au făcut-o cei din România la serbările dela a doua universitate. Noi serbăm jubileul primei universități.

N. C.

Invitare la abonament

În 1 ianuarie v. a. c. se împlinește anul dela apariția acestui ziar. Cititorii pot să-și facă acum icoană despre chipul, cum am înțeles noi rostul unui ziar politic românesc. Nu voim să fim înșine judecători.

„Românul“ este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări, nici interese personale. „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român.

Era o imposibilitate, ca partidul național român să nu-și aibă organul său. Și ar fi un semn de mare slăbiciune a acestui partid, dacă ziarul, care este pus numai în serviciul cauzei naționale a neamului românesc, nu ar afla sprijin la aderenții partidului național.

Nu ne putem plânge de lipsa acestui sprijin. În decursul unui an numărul abonaților noștri atinge cifra de trei mii. Numărul acesta însă nu este suficient. Un ziar mare cum este „Românul“ necesitează sacrificii materiale foarte mari.

Comitetul național a adus sacrificiile acestea în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național român.

Redactarea ziarului s'a făcut cu cea mai mare îngrijire.

Voim să fim înțeleși de toți românii din Ungaria și Ardeal și pentru aceea grijim mai ales, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. Ținta noastră este, ca, afară de politică, „Românul“ să ofere cititorilor săi distracție nobilă, învățatură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informație despre ceea ce se petrece în lume.

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în această grea muncă a noastră am aflat sprijinul multor bărbați și femei distinse din viața noastră publică.

Partea politică a ziarului nostru este condusă și scrisă de bărbați, ca: d. A. D.

Xenopol, dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, Ion Gorun, dr. Victor Bontescu, dr. Ștefan C. Pop, dr. Aurel C. Popovici, Vasile Goldiș, dr. Voicu Nișescu etc.

Ziarul nostru ține coresp. stabili în *Budapesta, Viena, București, Cernăuț, Iași, Roma, Londra, Berlin, Paris* și are corespondenți în toate centrele românești din patrie.

În partea literară cititorii noștri au putut întâlni numele fruntașilor scriitori români: *I. L. Caragiale, Gheorghe Coșbuc, Petru Dulju, Horia Petra-Petrescu, dr. I. Broșu, M. Beza, Al. Casaban, Dim. Nanu* și mulți alții.

Afară de foiletonul zilnic, am înființat o rubrică permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează mai mulți distinși bărbați literați și de științe (*I. Corbu, V. Gilu, dr. Al. Bogdan ș. a.*). Dăm apoi regulat și *nuvele mai mari și romane*, iar dela 1 ianuarie v. se va publica celebrul roman *Suflete moarte de Gogol*.

Am dat o îngrijire deosebită *părții economice*, care este condusă de bărbați specialiști. (*G. Todică, V. Madgearu, Const. Băila* și alții).

La *Cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („*Românca*”, „*O mamă*”, *Neli Cornea, Aurelia Pop* etc).

Am deschis apoi în numărul nostru de duminică o rubrică permanentă de *șah*, care este asemenea condusă de specialiști.

Ne vom nizu, ca „*Românul*” să ajungă în o asemenea perfecțiune, ca să suplinească ori-ce ziar străin și să se poată în-cuiba în toate casele românești prin înșasi valoarea sa.

In scopul acesta cerem acum la începutul anului al doilea sprijinul publicului românesc și rugăm pe toți aderenții sinceri ai partidului național român să aboneze „Românul”.

Abonamentul este:

Pe un an . . .	28.— cor,
Pe 1/2 de an . . .	14.— ”
Pe 3 luni . . .	7.— ”
Pe 1 lună . . .	2.40 cor.

Pentru România:

pe 1 an	40 franci
pe 1/2 an	20 ”

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa Administrației „*Românul*” — Arad (str. Zrinyi nr. 1/a), iară scrisorile referitoare la partea redacțională se vor trimite: *Redacției ziarului „Românul”* — Arad (str. Zrinyi nr. 1/a).

Rugăm pe toți aderenții partidului național român, să insistă, ca toate casele, restaurantele și cafenelele, cercetate de dânsii, să aboneze ziarul „Românul”.

Redacția și administrația ziarului „Românul”.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”
de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costa 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Litere - Arte - Științe

Spre Someș

— Note de drum —

Puf... puf... puf... uneori scurt îndesat ca de o sălbătăcie rănită, alteori lung, ostenit și trăgănat; și cotiturile se ivesc și dispar iară cu panorama de verdeață. Priveliștea se schimbă des, căci din largimea văiei, întru în sânul dealurilor prețipite, prelungite în coame verzii până în culmile pleșuve ale Ineului pălcuit de zăpadă.

Rămasă în urmă ilva mică; iată-ne înneacănd cu încovăituri de șerpe pe sub umbra alunisului. pe sub stane reci amenințătoare, prin arinișuri și bercuri răcoroase — imitând în mers pânza lucie spumată, șipotoasă a Someșului. — Spre „*Sângeorz*”.

Covorul de verdeață — întretăiat în adâncimea văilor de păraieșe argintate — se pierde în nurași de fun, ce se risipesc în limpezimea zărei — unei frumoase zile de vară!

Holdede alintate de abureala căldută, undulează lenoase pe netedul brodat al dealurilor, și din cursul lor undulător se ridică și se lățește în cuprins mireasma dulce mângăietoare a câmpului în plină floare, ce-ți strecură pe nesimțite în suflet, liniștea, mângăierea și mulțumirea dulce și discretă a omului îndestulit cu sine!

Ochii se resfață, sufletul zboară liniștit în zările fermecate ale visului, de unde abia o sbocotitură mai bruscă „a carului de foc” — îl scoabără!

Gândurile zboară... amintirile duioase plutesc vrăjite în acest farmec neîntrecut al naturii... numai trupul doarme cutropit de bujula unei atmosfere grele, ce domnește în cupe!

... Iarăși sbocotirile rupte brusce, iar pufăitul zugrumat, ce isbește în dealuri, ca îmbinat cu șuerul aspru ascuțit să se piardă redat de nenumărate ori în adâncul văzduhurilor...

Încă un tipăt lung — și trenul se oprește ca să-și desșerte pasagerii...

„*Oláhzentgyörgy*” urlă pripit un glas străin... și roiul peștrit cuprinde peronul...

Glasuri deosebite se încurcă, se strătaie ca împreunate în huiet asurzitor de învălmășeală să se ridice peste șat... să se străcure prin văi spre culmi pentru a înfiora liniștea lor solemnă...

La „*Borcūt*”.

S'a schimbat scena! Oaspeții se plimbă agale sub cetina umbroasă de brad clătinat...

Borcutul suspină! Frânturi din „*Crai nou*” plutesc în acorduri de vioară neînstrunită peste brazi. Lungi, duioase acum, vesele săltărețe apoi — sunetele vioarei se îngână cu freamătul ramurilor — plâng jalnic, sburdează ștregărește în îmbrățișarea cu murmurul „*Isvorului*” neogoiat... și din toate se desface răsfățarea veselă, îndemnul tainic de a uita durerea...!

Și oamenii se învălmășesc mereu în mersul neastâmpărat! Aici o ceată... Se grupează... și dă zărilor un hohot clocotitor de veselie, dincolo alții se respiră pe cărările frunzuite pentru a gusta singurei — farmecul serei ce se apropie!

... Și din nou luna la deal și la vale, ochii se întâlnesc cu înțeleș... pălării se înșiră...

Priviri galeșe — furișate prin desimea genelor lungi se pierd uitate pe urma pașilor sprinteni, ca să tremore în urmă plini de melancolie umeda a unui regret — aici; dincolo alte priviri, alți ochi se rostogolesc pe albușul rotund și mare al cucoa-nei grăsuțe — prea grăsuță, care urcă dealul suflând pripit și greoi... O privire mângăie... alta fulgeră ucigătoare!... Ana spune o taină, cealaltă descoperă o scădere, una te chiamă dulce, ademenitor, cealaltă te înștrăinează cu spaima'n sân!...

„Ascultă-mă dragă... îți jur... de ce nu vrei să crezi...?”

„Nu... nu! Nu pot crede!... — replică o brunetă sfoasă, sorbind din ochi tovarășul... și părechea trece spre Borcūt, unde „*Ardeleana*” se frământă din vioară... Privind pe urmă — mă cuget la metodel eficace „ține-l departe și-ți va fi totdeauna aproape...” — practicat de frumușica ce a trecut...

Vine scara!

Umbrele se scoboară în cuprins tot mai deose și mai întunecate... Forma deslușită a lucrurilor se pierde încetinel în vâlul nopții... Siluetele se conturează pe zarea abea mijindă dinspre apus...

Ultimele acorduri mor cu o tremurare lină, duioasă de sunete mulcomite iar brazii freamătă mai des...

Luna invită și ea, își tremură geana umbrită printre ramuri clătinate. Și-și picură argintul lacom pe pământul vrăjit de taină...

Încet, încet scoboară oaspeții... Un răs gingaș vine dintre brazi, și perechea învălătită'n umbră se pare mai intimă... și cum trece tot mai puțin se văd conturile alor doi... Umbrele i-a unit... e-a înduplecat...

Și umbra și zarea lunei... sunt patroanele iubirei mugurite!

Ce va urma oare?

Petrecerea...

Valuri vâpăioase de cântece! Jocul se începe! Vioarele țipă de veselie! Hora se întetește... tot mai aprinsă! Valul răpește... și îmbrățișate în tact aprins perechile sboară în dulce uitare de jur, de timp și de spaț! Ard ochii în orbite, fețele se'n-bujorează, inimile se'nmlădie... se'nduioșază... și'n zori de zi... părechea-și uită mâinile în strângere cu înțeleș...

„Noapte bună... zise ea — și câteva șoapte tănuite sboară de pe buzele cireșii... Ea pl-acă — el rămâne fericit, în mijlocul salei... și murmură fericit ceva neînțeleș — o taină ce-ar dori s'o știe toți... și nime afară de el...

Îl iubește — i-a spus-o... dar în fericirea clipei nu știi cum și pentru ce! A uitat că trebuie să stăruie și se va deschide.

R.-Veche 20 Iulie.

Aurel Munteanu

Alegerile parlamentare în Germania

Statistica ultimelor alegeri generale (1907). — Nedreapta repartitie a circumscriptiilor electorale.

Ziua de astăzi, vineri prezintă mare importanță pentru Germania. Azi având loc noile alegeri generale, când se hotărăște soarta alor 397 mandate de deputat, e interesant de a arunca o privire asupra precedentelor alegeri generale pentru a vedea care a fost atunci situația, cine a obținut cele mai multe voturi și ce se poate prevedea în viitor.

După datele oficiale, populațiunea întregului imperiu german a fost la ultimul recensământ din anul 1905, de 60.641.278 suflete. Din acest număr, erau înscrși în 1907 ca alegători 13.352.880 locuitori. Au participat atunci la vot 11.303.537 alegători, s'au anulat 40.708 voturi, rămânând astfel valabile un număr de 11.262.829 voturi. Dacă vom examina acum cum s'au împărțit aceste voturi și în ce proporție au fost aleși candidații diferitelor partide, vom vedea lucruri surprinzătoare.

În adevăr, în fruntea tuturor partidelor stă partidul social-democrat, care a obținut în alegeri de anul trecut o cantitate de 3.259.029 voturi. Urmează apoi partidul numit „Centrul” compus din catolici creștini sociali, cu un număr de 2.145.098 voturi. Vine partidul național-liberal cu 1.715.584 voturi, partidul conservator cu 1.068.596, partidul liberal-poporal cu 757.716 voturi și diferite alte 20 fracțiuni asupra cărora s'au împărțit voturile.

Acum să vedem și modul cum au fost obținute mandatele de deputați.

Până când partidul social-democrat a intrat peste 3 mil. voturi repartizate la 43 de deputați (în cursul anilor 1907—1911 el a mai câștigat încă 10 locuri în diferite alegeri partiale), partidele „centrului”, național-liberal și conservator, deși au obținut 1—2 mil. voturi mai puțin, au reușit să trimită primul 104 deputați, al doilea 56 și al treilea 60 deputați.

Faptul acesta provine din nerationala împărțire a alegătorilor în unele circumscriptii, a căror formațiune datează de zeci de ani, iar guvernele

se ferească o schimbă, fiindcă ar primejdi alege-rea partizanilor lor. Dar cum numărul alegătorilor sporește neîncetat (azi se crede că sunt peste 15 milioane) și cum partidul social-democrat duce de mult timp campania pentru modificarea legii electorale și deci pentru o mai rațională subîmpărțire a centrelor electorale, nu e departe timpul când majoritatea parlamentară o vor forma reprezentanții clasei muncitoare.

Vor zămbi poate unii cari nu cunosc starea faptică și progresele crescânde ale social-democrației germane, dar numai dintr'o examinare sinuară a cifrelor publicate mai sus, precum și din urmărirea cifrelor alegerilor dela 1871 încoace, oricine poate vedea, că proletariatul german are în față-i un viitor strălucit. Și lucrul acesta nu se sfieșcă să-l mărturisească însăși guvernării germani. După însăși calculele făcute de ei, se crede că partidul social-democrat va întruni la alegerile actuale între 4—5 milioane voturi, o cifră destul de vorbitoare.

Războiul italo-turc

Constantinopol. — Marele vizir a convocat pe ziua de ieri un consiliu al miniștrilor. Demisia definitivă a cabinetului e iminentă. Ieri opoziția a telegrafiat din nou lui Tewfik pașa marelui ambasador la Londra, să primească constituirea noului cabinet.

Atacul de lângă Derna.

Berlin. — „Berliner Z. am Mittag“ află din Constantinopol: În mod oficial se comunică:

4000 arabi din tribul Ubeda și 300 trupe regulate turcești au atacat pe italieni la 4 kilometri spre sud de Derna. După o luptă violentă de 7 ore, în timpul căreia, focul inamicului a distrus 30 de case din Elisch, turcii au ocupat o nouă poziție la Ain-Kochil. Turcii au avut 180 morți și 86 răniți. Pierderile italienilor nu se cunosc. Inamicul a lăsat pe câmpul de luptă 17 morți, între cari 9 ofițeri tineri.

Atitudinea celor trei noi triburi arabe e foarte ciudată. Șefii lor exprimă devotamentul față de Kalet, dar declară că nu vor lupta alături de turci de cât stunci când comandantul trupelor turcești le va promite un asediu general asupra Dernei, — în timpul căreia trupele turcești vor pleca înainte cu ofițerii lor. Arabii cer apoi ca comandantul să garanteze că portul va fi cucerit, lucru imposibil față de forța numerică a italienilor.

Ministrul de război a telegrafiat următoarele tuturor comandanților din Tripolis și Benghazi:

„Intăriți pe cât posibil zilnic pozițiile câștigate. Nu întreprindeți însă nici marșuri, nici atacuri, cât timp atitudinea italienilor și arabilor nu vă silește la aceasta. Faceți tot posibilul pentru liniștirea arabilor“.

Aceste știri sunt autentice și caracteristice pentru adevărata situație.

Impăcarea între Vatican și guvernul italian.

Berlin. — „Press-Centrale“ anunță din Roma următoarele:

În urma conflictului tripolitan se pare că între Vatican și guvernul italian ar fi intervenit o înțelegere. Din sorginte sigură se afirmă că Papa are intenția să, după încheierea păcii, să se rezece noi reședinți episcopale la Tripolis, Benghazi și Derna, ale căror conducători să fie aleși din ordinul franciscanilor.

În Tripolis își va avea reședința un arhiepiscop care va purta titlu de „primat al Africii“.

Spiritul conciliant al Vaticanului reiese și din faptul că episcopul din Alger va fi pus sub ordinele arhiepiscopului din Tripolis“.

O soluție în chestia orientului.

Bruzelles. — „L'Independance belge“ publică o corespondență din Constantinopol în care se spune că începe să prindă teren ideea că singura soluție posibilă pentru rezolvirea chestiei orientului și asigurarea liniștii în Turcia este împărțirea Constantinopolului. Într'adevăr, cauza tuturor greutăților internaționale și deci și interne este întrebarea cine va pune mâna pe Constan-

tinopol și pe cheia Dardanelelor, toate puterile mari și mici având pretenții egale. Pe de altă parte, spre a face din Constantinopol un oraș modern, trebuiesc zece miliarde, și turcii nu vor avea nici odată această sumă.

Soluția este deci: Turcia să dea în concesiune Constantinopolul în schimbul unor redevențe anuale. Franța să ocupe Pera; Rusia Bosforul superior; Germania Haidar pașa; Austria Galata și Anglia Stambulul, fiecare cu foburgurile respective. Numai Italia să nu ia nimic de oarece are deja Tripolitania.

Conform acestui plan va urma ca Turcia să-și mute capitala la Brussa, iar cu banii primiți pentru concesionarea Constantinopolului s'ar putea organiza perfect și ar putea ține în frâu popoarele balcanice.

Cu chipul acesta dispărând măgul discordiei dintre puteri, nu va mai exista comedia balcanică, drama asiatică și tragedia africană.

Cardinalii italieni înapolază decorațiile turcești.

Roma. — Deoarece cardinalul Vanutelli a înapoiat, după dorința exprimată de guvernul turcesc, ordinul „Medgidia“, toți cardinalii și prelații mai însemnați au imitat exemplul său și au înapoiat guvernului turcesc decorațiile turcești cari le fuseseră acordate.

INFORMAȚIUNI

Arad, 12 ianuarie n. 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme statornică. Prognostic telegrafic: vreme statornică. Temperatura la amiază a fost de $-6^{\circ}4$ C.

Noul nostru roman. La 1 ianuarie 1912 vom începe să publicăm în foaia ziarului nostru vestitul roman al marelui scriitor rus Nicolae Gogol, „Suflete moarte“. Această măreață operă a literaturii universale ne dă o icoană vie din viața nobilimei ruse. Numele autorului lui Tarass Bulba e credem o garanță suficientă pentru ca orice cititor al „Românului“ să se simtă îndemnat a urmări zilnic foaia noastră.

Traducerea se va face — pentru prima dată în românește, și într'o frumoasă românească — de unul din tinerii noștri scriitori.

— Am alăturat la fiecare exemplar al acestui număr câte-un mandat postal. Rugăm atât pe restanțierii noștri cât și pe cei în curent cu plata să ne trimită ceeace ne dătorază pe anul trecut ori pe cel viitor.

De asemenea rugăm pe abonații și prietenii noștri să răspândească „Românul“ în cercurile lor de cunoscuți și prieteni.

Pentru împărțirea darurilor noastre de Anul nou. Spre a putea împărți săracilor știutori de carte din ținuturile noastre rămase în întineric (Bihorul, Maramurășul, Sătmarul și săcuimea) abonamentele rezultate din darul de Anul nou al „Poporului Român“ rugăm stăruitor pe preții și învățătorii noștri din aceste ținuturi să ne dea informațiile trebuitoare. Cerem deci, sub semnăturile d-lor ori a oricărui doi intelectuali să ni-se arate nume și adrese de săteni săraci din comunele necercetate până acum de ziare românești — ale ținuturilor de mai sus.

Cu prilejul evadării capitanului Lux. S'a vorbit la timp despre evadarea capitanului frances

Lux din citadela dela Glatz, unde fusese închis în urma unei condamnări din motive de spionaj făcute în interesul armatei patriei sale Franța.

Condamnat la șase ani el a reușit să-și reducă pedeapsa numai la 13 luni de oare-ce după această dată cu toată asprimea regulamentelor prusiene care funcționează în fortăreață a reușit să evadeze.

Fortăreața Glatz din care a scăpat îndrăznețul căpitan francez este cunoscută și printr'o altă evadare despre care ziaarele dau amănunte cu aceasta ocaziune.

Anume este evadarea baronului Frederich de Trenck în 1746.

Inchis din ordinul lui Frederich cel mare al Prusiei, pentru-că plăcuse mult, principesei Amalia sora regelui, Baronul de Trenck cu prețul unor osteneli neîntrecute și tot într'o lună a lui decembrie a reușit să evadeze cu concursul unuia dintre păzitorii săi anume locotenentul Schoell.

Acest locotenent și-a scrântit piciorul sărind de pe zidurile citadelei. Trenck însă brav până la nebunie și generos și-a luat pe umăr tovarășu și astfel a trecut frontiera Boemiei.

Opt ani după aceea ducându-se la Dantzig pentru a-și culege moștenirea mamei sale, a fost arestat din nou și închis la Magdeburg de unde a eșit după mai mulți ani fiind grațiat.

După o existență foarte agitată și după ce a risipit averea vărului său Francisc de Trenck jefuitor fără păreche, erou de legendă ale cărui fapte întrec tot ce o imaginație romantică își poate închipui, Frederich de Trenck ajunsă sărac lipit la Paris unde ca culme a nenorocirii sale a fost condamnat la moarte în timpul revoluției sub acuza că ar fi fost spion prusian adică tocmai al țării din partea căreia a îndurat cele mai mari suferințe.

— Ziarul „Românul“ se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioscului de cărți și ziare, — Calea Gri- vița.

Concurs. „Banca generală de asigurare“, soc. pe acții în Sibiu, prin aceasta publică concurs pentru ocuparea a patru posturi de funcționari sub următoarele condițiuni:

1. Concurenții vor trebui să fie după puțină absolvenți de școala comercială superioară, cu examen de maturitate și liberi de serviciul militar, ceeace au să dovedească cu acte corespunzătoare;

2. să cunoască în vorbire și scriere pe lângă limba română cel puțin încă și limba maghiară; cei ce vorbesc și limba germană vor fi preferați;

3. având în vedere, că funcționarii ce se vor alege, după ce vor fi introduși în tehnica asigurărilor, vor fi întrebuințați îndeosebi pentru lucrări externe de organizare și afaceri, dela concurenți se cere să fie deplin sănătoși, deprinși cu căldătorile și cu înfățișare simpatică.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt: salar anual de Cor. 960.— și — în caz de căldătorie — diurnele, speșele și proviziunile de afaceri, stabilite prin regulamentele societății.

Cei aleși — prestând un serviciu mulțumitor — după cel puțin un an vor putea fi trecuți în serviciul permanent al societății.

Se observează, că direcțiunea la alegerea funcționarilor va fi condusă să aleagă persoane din diferite ținuturi și că cei aleși vor putea avea viitor bun la societatea noastră, întrucât dintre aceștia se va recruta cu timpul personalul conducător al singuraticelor reprezentanțe și filiale, ce se vor activa.

Cererile instruate cu actele de lipsă sunt a se adresa biroului „Băncii generale de asigurare“ din Sibiu—Nagyszeben cel mai târziu până la finea lunii curente. Direcțiunea.

Logodnă. D-șoara Anetta Gherghel (Toarcia) și d. Ilie Stoichiția (Porumbacul-inf.) logodiți. — Felicitări.

Neînțelegerile din Camera otomană. Camera otomană nu este încă dizolvată deși aceasta nu este decât chestiune de timp.

Întârzierea se datorește indispoziției marelui vizir Kuciuk Said pașa, care însă îndată după restabilirea sa nu va pregeta un singur moment de a pune capăt, prin

disolvarea Camerei, anarhiei întreținută de unile din fracțiunile ei.

În acest interval fostul mare vizir Hilmi paşa a încercat negocieri pentru a stabili o înțelegere între partidul june-turc și grupul înțelegerii liberale.

Dar intervențiunea sa nu va fi de folos deoarece dânsul nu păstrează o atitudine imparțială ci înclină înspre grupul înțelegerii aducând soluții defavorabile umoniștilor și neacceptabile de partidul lor care este el mai numeros și mai puternic.

Curtea otomană este cu totul favorabilă comitetului Uniune și Progres așa încât totul ne face să sperăm că în cel mai scurt timp actuala cameră va fi disolvată și țara va fi chemată din nou să se pronunțe. În acest timp guvernul avea mână liberă să pue ordine în stat și să ia măsurile ce le va crede de cuviință pentru încheierea păcii cu Italia.

Studentii străini la universitățile franceze. Noul regulament pentru înscrierea străinilor în universitățile franceze prevede diferite măsuri pentru îngreuierea echivalării diplomelor de bacalaureat. Numai diplomelor românești li s'a lăsat privilegiul de a fi echivalate de drept, fără noi examene și fără grele formalități.

Producțiunea teatrală din Bistrița. Tinerii economi din Bistrița au dat luni, a doua zi de Crăciun o producțiune teatrală cu joc, la care pe lângă un mare număr de țărani au luat parte și mulți intelectuali, între cari și d. dr. T. Mihali deputat dietal și președinte al clubului parlamentar român cu doamna. Intrarea în sală a d-nei și d-lui dr. T. Mihali însoțiți de d-nii dr. Tripon și Iulian Pop a stârnit ovațiuni furtunoase.

S'au jucat piesele teatrale „Otrava femeiască” comedie într'un act de N. Tințariu și „Dragostea adevărată” piesă populară în 2 acte cu cântări improvizată de d. Teodor Bogdan, învățator în Bistrița. Deși piesa aceasta din urmă are unele scăderi, care în reprezentare nu s'au prea observat, a avut o reușită cât se poate de bună. Toți tinerii și tinerile diletanți și-au jucat rolurile peste așteptare de bine și în deosebi fetițele Florica Prislopan în rolul Ilenei, Florica Negrean în rolul țigancei vrăjitoare Marișca și Măriuța Toma ca soție de redactor.

S'au achitat destul de bine de rolurile lor și tinerii Ioan Șomfalean ca redactor, Pavel Lichi tânăr amoretat al Ilenei, Ioan Urs ca medic, Mitru Toma ca agent de emigrare, Pavel Urs Ghirgheli ca preot, Pavel Urs Chici ca moș Trochin, Vasile Bucur ca servitor și Mitru Nichi ca jidan uzurar. După producțiune a urmat joc.

Intelectualii noștri în frunte cu d. și d-na dr. T. Mihali și d. protopop Gheorghe Stanciu s'au întreținut lung timp în sala de joc între țărani și meseriași admirând frumoasele noastre jocuri. — A. R.

Atentatele cu bombe în Macedonia. Atentatele cu bombe în Macedonia au devenit acum de tot obicinuite. Ele sunt la ordinea zilei, repetându-se când într'un loc când într'altul cu o îndrăzneală nemaipomenită. Mai recent, o puternică bandă bulgărească a aruncat trei bombe între participanții adunării ce s'a ținut la Tilcava. Cele trei bombe au ucis treisprezece oameni și au rănit douăzeci și doi. Șase bandiți au fost arestați. Din Albania de asemenea vin știri îngrijitoare. Incendiile și devastările bântuie pe toată linia. Multe autorități din Salonic au primit scrisori amenințătoare.

Din Bozovici ni-se scriu următoarele: Aici în cercul Bozovici s'a deschis concurs pentru ocuparea unui post de medic cercual cu dotațiunea: Salar 1600 cor., pentru cvartir 500 cor. și spese de călătorie 600 cor. Rugările sunt a se adresa

protopreturei din Bozovici până la finea lui februarie 1902. Alegerea va fi la 10 martie 1912. Fiind cercul curat românesc ar fi de dorit ca să vină un medic român, cu care se pot înțelege pacienții.

Complot contra lui Venizelos. În cursul unei luni trecute se răspândise zvonul despre un complot împotriva vieții lui Venizelos, actualul prim-ministru al Greciei.

La o întrebare adresată asupra acestei chestiuni de un deputat lui Venizelos, acesta a declarat că autoritățile militare au început cercetări în această direcție și că mai mulți ofițeri și subofițeri ar fi compromiși în această afacere. Aceștia sunt bănuți că ar fi pus la cale o conjurație cu scopul de a răsturna guvernul. Pe baza acestor constatări parchetul a întreprins noi cercetări pentru a da de firele întregii afaceri.

Cum își câștigă „Tribuna” simpatii. Din Reșița-montană ni-se scrie: *Duminecă 18/31 dec. a avut loc aci adunarea generală a reuniunii române de lectură. După citirea și aprobarea rapoartelor comitetului, bibliotecarului și casierului și după reconstruirea comitetului și funcționarilor pe anul 1912, a urmat dezbaterea propunerii în chestia abonării ziarelor. La punctul acesta s'a întins o discuție aprinsă al cărei rezultat a fost, că adunarea generală sistează pe viitor abonarea „Tribunei” din Arad, care prin ținuta ei pronunțată în contra solidarității românilor a provocat resentimentul românilor de aici.*

Tragicul sfârșit al ginerelei lui Bebel. Din Zürich vine știrea, că ginerele bătrânului parlamentar Bebel, medicul Simon, a avut un sfârșit tragic. D-rul Simon s'a infectat dela un bolnav și a murit.

Procesul călugărului Mazoch. După o instrucție care a durat mai bine de un an, s'a fixat pentru ziua de 27 februarie procesul călugărului Mazoch din Rusia, acuzat de asasinarea fratelui său, și de falsificare de documente și hoții. Sunt citați 28 martori.

Nou avocat român. Primum următorul anunț: Am onoare a vă aduce la cunoștiință, că mi-am deschis cancelarie advocațială în Sibiu, str. Măcelarilor Nr. 20 (edificiul Albinei). — Cu deosebită stimă dr. Victor Raicu, avocat.

O grevă polițienească. Din Șimleul-Silvaniei se anunță că șeful de poliție Bölönyi a comunicat primarului orașului că toți agenții polițienești ai orașului și-au înaintat demisiunile pe motiv că nu pot trăi cu leafa pe care o primesc. Primarul a cerut ajutorul jandarmeriei pentru a asigura ordinea.

Din suferințele polonezilor. În Germania, acțiunea de germanizare se urmează în mod despotice. În Posen ca și în alte părți unde sunt instalate zeci de mii de familii poloneze, cum e de pildă Berlinul, care numără o populațiune de aproape 80 mii suflete poloneze, se spionează toate mișcările acestora și dacă sunt găsite contrarii unor anumite ordine, se pedepsesc cu severitate. Așa, dacă s'ar descoperi că funcționează o școală privată, vinovatul va fi condamnat la amendă de 150 mărci pe zi pentru tot timpul cât s'a dovedit, că a funcționat. De altă parte, *la școlile statului, copiilor polonezi nu li-se permite să pronunțe un cuvânt în limba lor, iar pe deasupra sunt insultați de unii profesori fără scrupule.*

Cu toată strășnicia însă, marea majoritate a polonilor caută să-și mențină naționalitatea și obiceiurile. Sărbătorile, cum de pildă a fost Crăciunul, sunt un bun prilej pentru a se găsi laolaltă și a vorbi despre nevoile lor.

Am asistat, scrie corespondentul unui ziar, a treia zi de Crăciun la o serbare polonă, organizată pentru a se împărți diferite daruri constând fie din lucruri de ale mâncărei, fie din cărți scrise în limba maternă.

Serbarea s'a ținut într'o sală mare din cartierul Moabil. Președintele onorar, Stanislav, a ținut o cuvântare în limba polonă, amintind celor 4000 de asistenți datorită lor de a-și păstra naționalitatea prin instruirea copiilor în limba etnică. A urmat apoi o piesă teatrală având ca subiect „Nașterea lui Hristos în Vitleem”, piesă jucată în limba polonă de 40 de copii, sub conducerea doamnei Zelewska. La sfârșit de tot s'au împărțit diferite daruri la 600 de copii.

E prea târziu de omorît. Joe Cresnea din Charter ave, în Cleveland, O. a fost zilele acestea dus la poliție pentru maltratarea unui câine.

La poliție i-s'a spus:

— D-ta ești vinovat pentru maltratarea câinelui. De l-ai fi omorît nu ai fi vinovat.

Cresnea a început repede se plece.

— Stai, stai, unde mergi? întreabă unul din judecători.

— Merg să omor cânele!

— Acum e prea târziu să-l omori.

Și dânsul a fost dus îndărăpt și în urmă a fost pedepsit cu 10 dolari și cheltuelile.

Obstrucție în dieta provincială din Galitia. În ședința de ieri a dietei provinciale din Galitia deputații ruteni au organizat scene scandaloase. În discursul său de deschidere contele *Badeni*, mareșalul provinciei, și-a exprimat bucuria pentru restabilirea sănătății M. Sale a monarhului și a spus, că, cu cât este mai grea situația polonilor din statele vecine, cu atât este mai mare recunoștința polonilor din Austria față de monarhul, care le-a recunoscut drepturile istorice, dându-le numeroase dovezi de bunăvoință și îndurare. Guvernatorul *Bobrzinskyi* în discursul său și-a exprimat dorința, că luptele politice ale naționalităților să nu împiedice debaterile dietei provinciale. O înțelegere între poloni și ruteni este de interes primordial pentru ambele naționalități.

După deschiderea ședinței au luat cuvântul mai mulți șefi ai partidelor rutene, fiecare motivându-și punctul de vedere mai cu seamă în chestia reformei electorale. Deputatul ucrainian *Levicki* a declarat, că rutenii nu se vor liniști, până când nu vor căpăta un drept electoral cinstit. Sub durata acestor discursuri era liniște, dar după ce majoritatea a respins pretențiunile rutenilor, aceștia au înscenat o gălgăie asurzitoare. Rutenii băteau cu pumnii în bănci, fluerau și strigau cât îi lua gura. Președintele *Badeni*, mareșalul provincial, neputând să restabilească ordinea și liniștea, a rugat opoziția, că din considerare față de importanța proiectelor la ordinea zilei, să înceteze obstrucția gălgăioasă. Dar toate rugămintele președintelui erau zădărnice, căci șgomotul lua proporții tot mari.

Când deputatul *Riveluc* voia să prezinte proiectele comisiei provinciale, câțiva dintre deputații ruteni au alergat la el, i-au smuls din mâni referada, au rupt-o în bucăți și au aruncat-o jos, între aplauzele tovarășilor lor.

Președintele văzând că nu poate să restabilească liniștea, a închis ședința și a declarat, că va comunica deputaților în scris timpul viitoarei ședințe.

Un hotel distrus de incendiu. Sâmbătă noaptea hotelul „Der Weise Hirsch” din Düsseldorf a fost distrus de un incendiu. Pasagerii înspăimântați au părăsit hotelul. Donă fete ce se aflau în etajul al patrulea s'au trezit abia după ce scara era în flăcări. Ele au sărit jos și au rămas moarte pe loc. Una din ele a căzut în capul unui bărbat care a încetat și el în curând din viață.

Dein Paula

Magazin pentru pălării de dame.

A R A D
Str. Weitzer-János
Nr. 9.

Hotelul a fost prefăcut în cenuse. Cinci pompieri sunt grav răniți.

Splonaj pe un vapor de război german. „Lokalanzeiger“ din Berlin află din Kiel că pe bordul crucișătorului „Stettin“ s'a forțat o mică casă de fier cu broasca de siguranță, care conținea niște instrucțiuni secrete. Cercurile militare spun că aceste documente nu erau importante.

„Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoj“ aranjează sâmbătă în 13 ian. n. (seara de Sân-Vasii) concert sub conducerea dlui I. Vidu și cu concursul d-nei *Anica Bobora-Heraru* dela conservatorul de muzică din București, cu următorul program: Beethoven: Cântec de jertfă, cor de bărbați. Mascagni: Arie din „Cavalleria rusticana“ cu acomp. de pian, d-na *A. Bobora-Heraru*. I. Vidu: Arcașul, cor de bărbați. G. Dima: Mama lui Ștefan cel mare, baladă, cor mixt cu soli și acompaniament de pian. Sopran: d-na *A. Bobora-Heraru*, bariton: d. *Lad. Bradicean*. I. Vidu: Ilenuța, cor. mixt. I. Vidu: Grânele vara se coc, cor mixt. Meyerbeer: Arie din „Roberto il diavolo“ cu acompaniament de pian, d-na *A. Bobora-Heraru*. Claude Auge—Vidu: Trecerea regimentului, marș cor mixt. Acompaniamentul va fi susținut de d-na *Maria V. Braniscea*.

Ofițer rus osândit la moarte. Tribunalul maritim din Sebastopol a osândit la moarte prin împușcare pe ofițerul de bord Kasinow, de pe canoniera „Kubanec“, învinuit că, ar fi îndemnat pe marinari să dezerteze și să ucidă pe ofițerii canonierei pe când aceasta se întorcea dela Beirut la Pireu.

O tragică întâmplare. În comuna Berislăvești, județul Argeș, în România, s'a petrecut zilele acestea o adevărată tragedie.

În această comună locuia și un anume Andrei Iacob Olaru cu o fiică a sa în vârstă de 18 ani, singurul său copil.

În urma unei scurte boale, fiica lui Olaru a încetat din viață acum trei zile. Indureratul părinte așeză în timpul nopții cadavrul fiicei sale pe un catafalc. După puțin timp văzu casa cuprinsă de flăcări, probabil în urma răsturnării vreunui lămpărie, dela capul moartei. Olaru abia putu să iasă în curte unde în curând se adună aproape tot satul. Între cei cari azistau la acest dureros spectacol se afla și o femeie gravidă, care, nevoind să lase cu flăcările să consume cadavrul nenorocitei fete, se repezi în casă, luă cadavrul în brațe și eși cu el în curte, unde căzând cu el la pământ, fie din emoție, fie din lovitura primită, avortă.

În timpul acesta tatăl moartei dispăruse. Fiind căutat, el fu găsit la marginea unui iaz, leșinat. Nenorocitul voise să se sinucidă, dar ne mai având putere, căzuse leșinat la marginea apei.

A doua zi atât femeia, care avortase cât și tatăl moartei încetară din viață, în cât sătenii din Berislăvești avură de înmormântat trei cadavre în loc de unul.

Regăsirea unui tablou al lui Rafael. La un negustor de antichități din Moscova, a fost găsit celebrul tablou al lui Rafael „Sfânta Familie“, care era de mult considerat ca pierdut.

Guvernul italian a rugat guvernul rusesc să sechestreze tabloul.

O revoluție pregătită în Anglia. În provincia comitală Ulster din Anglia se pregătește pe față o revoluție împotriva parlamentului și guvernului, în cazul când renumită Home-Rule ar fi înfăptuită. Corespondenții de ziare englezi trimiși la Belfast anunță că 250.000 oameni s'au pregătit pentru lupta împotriva guvernului, fiind instruiți și exersați de un fost ofițer. Căpitanul Ciik întreprinsese organizarea acestei armate. El declară că în ziua în care legea Home-Rule va intra în vigoare, Ulster se va despărți de Irlanda și va constitui un guvern propriu la Belfast.

O dramă de gelozie. Într-o casă din Filadelfia s'a petrecut o dramă de gelozie, care a făcut 10 victime.

Proprietarul unui hotel era gelos de unul din locatarii săi și hotărî să-l ucidă cu ajutorul unei mâncări otrăvite. Din întâmplare însă din aceeași mâncare gustară și soția hotelierului și 9 oaspeți ai hotelului.

Cinci dintre aceștia au murit. Ceialți au fost transportați în stare desperată la spital.

Cel mai frumos cadou de Anul nou pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia“ din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Caut (ca absolvent al școlii comerciale sup gr.-or. române din Brașov) un loc pentru ocuparea unui post vacant de practicant la vre-un institut de credit românesc. Am deja praxă de două luni dela bancă ungurească. Intrarea în post la 15 ianuarie, eventual la 1 februarie st. n. Adresa la administrația foii.

x **Vei economisi bani mulți** dacă cumperi cadouri de Anul-nou dela orologierul și bijutierul **Hirsch Jenő** din colțul *stradelor Forray și Rákoczi*. Aci îți să dă ocaziune să cumperi un gherdan cu medalion din aur veritabil cu 19 cor., un inel de aur cu 4 cor., 50 fil., și o păreche de cercei de aur numai cu 3 cor.

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să împrumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x **Grăbiți și cumpărați dela Korányi** în piața Libertății, ghețe, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

x **Articoli de tombolă și pentru cadouri**, n alegere uriașă, se află pe lângă prețurile cele mai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

Bibliografie

—x—

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Brătescu-Voinesti, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele	—30
Zamfirescu D., Lydda, nuvele Farfauto,	—60
Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp	—30
Păcurariu I.: Elemente de estetică	—60
Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste	1.20
Pavelescu C.: Poezii	—40
Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu	3—
Metodica limbii române de Gh. V. Costescu	5—
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu	5—
Culea D. Sp. Invățământul despre natură în școala primară	7—
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre	3-50
Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie	2—
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I.	5—
Marinescu—Avram Treptele didactice formale	4—
Davlov Jocuri și jucării pentru copii	3—
Cum își învață Gertruda copiii trad. de Borgovan	1-50
	1-50

Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I.	4—
N. Iorga: Turburările bisericești și politica-nismul 1910—1911.	—35
— Serbările dela Blaj	—70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban	—50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi	—60
Flamarion, C. Lumen	—60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca	1.20
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri	—60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor	—30
Ține N. Versuri pentru copii	—30
Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I.	—30
Maupasant, Tare ca moartea, roman	1.20
Russo, Cugetări și amintiri	—30
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normaliști, învățători și institutori	6—
La comanda să se alătore și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.	

POȘTA REDACȚIEI.

Celor cu plângerea din *Soborșin*. — În chestiuni de acestea se cuvine să vă adresați mai întâi onoratalui consistor. Dacă lucrurile stau așa cum ne scrieți puteți fi siguri că va veni și pe-deapsa pentru vinovat.

D-lui O. H. — Cânteculele d-tale sunt frumoase, mai ales ultimul. Le vom publica, afară de al doilea, care e bine să-l mai modificați mai cu seamă cele două rânduri a-le strofi a 3-a pentru mai multă claritate. În orice caz vă mulțumim și ne rugăm să ne mai trimiteți.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

I. Comșa.-Seliște.—Cu poșta de azi am primit suma de 56 cor. ca abonament pe anul 1912, pentru d-voastră și pentru Petru Comșa.

Dr. I. Marciac, adv. Albaiulia. Pe anul 1911 sânteti achitați trimitându-ne în oct. 28 cor. Azi am primit 14 cor. ca abonament pe jumătatea anului 1912.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Cadouri de Anul-nou

poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma

GRALLERT J. és FIA orologier și bijutier.

ARAD, Bulevardul-Andrássy Nr. 22.

Depozit mare în brilante, juvaricale, arginterie și orologie.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă). Birou central, stabiliment medical.

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Cosmuța.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m. Telefon 88—99.

REGATUL ROMANIEI

PYROTECHNIA ARMATEI.

Publicație.

Se aduce la cunoștința generală că în zilele de **11, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 26, 28, 31 Ianuarie și 3, 4, 7, 9, 11, 13, 15, 16 Februarie 1912, la ora 9 a. m.** se va ține la „Direcția Pyrotechniei Armatei”, licitație publică prin oferte închise, în conformitate cu legea comptabilității generale a statului, pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

Tot de odată se pune în vederea concurenților că ofertele trebuiesc întocmite pe serii de materiale cu arătarea în parte a cantităților și cu prețul unitar și total, spre a se înlesni comparațiile, cunoscând că se pot primi oferte și pentru mai puține feluri de materiale din serie sau chiar numai pentru un singur fel.

Supra oferte nu se primesc.

Nu se vor lua în seamă considerându-se ca neavenite ofertele care ar cuprinde alte condițiuni de cât cele prevăzute în caetul de sarcine și presenta publicație.

Doritorii de a concura pot lua cunoștință de felul materialelor și condițiunile caetului de sarcine în toate zilele de lucru dela ora 8—11 a. m. și de 3—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Concurenți odată cu prezentarea ofertei vor depune și garanția de 10 la sută din valoarea furniturii.

Ofertele neînsoțite de garanție suficientă se vor considera ca neavenite.

Garanția se poate depune în numerar sau în efecte până la suma de 1000 lei, iar dela această sumă în sus nu se va primi decât în recepisa „Cassei de depuneri și Consemnațiuni.

Directorul Pyrotechniei
Colonel **Hepitu.**

Capul Secției 6-a
Locotenent **Dumitru.**

NOTA de zilele în care se vor ține licitație publică pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

11 IANUARIE 1912.

175 mt. păstav pentru regulatoare.
651 mt. americană graoasă.
776 mt. organtin de mătase
140000 mt. șiret alb.
1898 buc. lavete.
10 kgr. 600 gr. ață de mătase
2025 mosoare ață de însăilat
10620 mt. șiret de gris.
2150 mt. benzi de olandă.
14200 mt. pânză de dril
230 kgr. ață gris specială
32 mt. madipolon
4588 perechi mănuși de bumbac.

13 IANUARIE, 1912.

8000 kgr. degetare de oțel p. cămașa glonțului
La această licitație nu pot lua parte decât
Cassele invitate special.

14 IANUARIE, 1912.

1760 kgr. ulei de rapiță.
1785 kgr. ulei mineral
10 kgr. seu topit
144 kgr. 500 gr. vaselină albă.
2437 kgr. untdelemn
33 kgr. unsoare consistentă
1205 kgr. 500 gr. săpun ordinar
162 kgr. hidrol
325 kgr. săpun de glicerină.
20 kgr. unsoare pentru mașini de cusut.
100 kgr. benzină.
92 kgr. ulei de stearină.
682 kgr. vaselină galbenă.

17 IANUARIE 1912.

96345 kgr. benzi de oțel pentru încărcătoare.
La această licitație nu pot lua parte decât
Cassele invitate special.

19 IANUARIE 1912.

159 kgr. terpentin.
134 kgr. 750 gr. șelac în tăqlițe orange.
9 cutii tibișir.
570 kgr. elei ordinar.
3 kgr. prusist de potasiu.
450 kgr. scrobeală albă.
861 kgr. 500 gr. acid azotic,
5188 kgr. acid sulfuric.
3 kgr. tibișir (cretă).
1 kgr. drachenblut.
257 kgr. 500 gr. sodă caustică.
200 buc. tibișir albastru.
142 kgr. terpentin de veneția.

10 kgr. ferdevais.
1 kgr. 500 gr. astfallak.
2 kgr. goldlak.
5 kgr. 500 gumi gut.
2 kgr. vernice galben
80 kgr. ceară galbenă
71 kgr. ceară albă în rondole.
18 kgr. colofoniu.
13 kgr. nigrosin.
6 kgr. gumi eleni.
18 kgr. 500 gr. gumi mastie.
3 kgr. carbonat de amoniac.
1900 kgr. clei de plante rusec.

21 IANUARIE 1912.

7 kgr. oțel 1/2 rotund.
373 kgr. pțel rotund turnat special.
383 kgr. oțel lat turnat special.
75 kgr. oțel pătrat turnat special.
600 kgr. oțel special pentru scule mari.
100 kgr. oțel rotund Gussthal.
240 kgr. oțel rotund maleabil.
108 kgr. oțel rotund Bessemer.
20 kgr. 500 gr. tablă de oțel.
27 kgr. 300 gr. oțel rotund diamant.
58 kgr. oțel lat rapid.
74 kgr. oțel pătrat rapid.
30 kgr. oțel lat Gussthal.

La această licitație nu pot lua parte decât
Cassele invitate special.

23 IANUARIE 1912.

213 kgr. fer lat.
105 kgr. fer rotund.
1570 kgr. tablă de fer.
4000 buc. tablă albă pentru agrafe 40 la ladă.
87 kgr. tablă de zinc.

26 IANUARIE 1912.

29220 kgr. plumb.
1480 kgr. antimoniou Regulus.
254 kgr. 600 gr. bismuth.
650 kgr. benzin do staniu.
La această licitație nu pot lua parte decât
Cassele invitate special.

28 IANUARIE 1912.

22700 buc. etichete pentru cutii
103720 buc. etichete pentru lăzi.
2460000 buc. etichete roșii pentru cutii.
2400000 buc. etichete roșii pentru șiret.
64000 buc. etichete roși pentru lăzi.
360000 buc. etichete albe pentru lăzi.

26000 buc. etichete speciale cu anul de fabricație al pulberei.
28000 buc. etichete albe tip 1.
18,000 buc. schite albn tip 2.

31 IANUARIE 1912.

6100 buc. nituri de fer.
28 kgr. 500 gr. sârmă de oțel.
14 kgr. 500 gr. sârmă de oțel coardă de pian.
1 kgr. 500 gr. pânză de oțel pentru arcuiri.
10 kgr. s rmă de oțel în vergi drepte.
130500 buc. șuruburi de fier pentru lemn.
41 pachete ținte de fier.
1200 buc. nituri de aramă.
257 kgr. sârmă de alamă.
127 buc. ferăstrae pentru metal.
70 gr. sârmă de platină.
57 buc. tocile carborundum.
53 kgr. sârmă nichel.
1 kgr. 500 gr. compoziție de argint pentru lipit.
100 buc. tuburi pentru cronograf de argintat.
10 buc. biureți mari pentru uns.
20 buc. biureți mici pentru uns.
221 buc. mânere de piele.

3 FEBRUARIE 1912.

1645 buc. burghie spirale.
8 buc. cuțite circulare.
300 buc. cifre de oțel.
2 stampilă cu dată rotativă
15 buc. ferăstrae circulare.
120 buc. bile de oțel.
1 serie bile de oțel pentru laminat.
152 buc. burghie de 5 mm.
1667 buc. pile diferite.
370 buc. pile de ciasornicar.
20 buc. pile de ferăstrău.

4 FEBRUARIE 1912.

1409 kgr. bumbac pentru șters mașini.
450 kgr. postav pentru curățit.
5480 coli pânză șmirghel.
77 kgr. praf de șmirghel.
117 kgr. alcool cu aldeidă,
1172 kgr. alcool cu șelac.
1516 kgr. gaz ordinar.
1500 kgr. petrol regal Wachintong.
109 kgr. sare ordinară.
20 kgr. frânghie.
25 buc. vopsea zinober (aquarelle).

7 FEBRUARIE 1912.

14 m. 3.400 scânduri de brad.
0 m3.240 lemn de carpen.
6 m. l. lomn de frasin.
47350 kgr. lemne de fag pentru foc.

8870 kgr. rumegătură de ferăstrău.
60 buc. lemn de corn.
170 buc. doage de stejar.

9 FEBRUARIE 1912.

3375 coale hârtie filtru.
5 kgr. hârtie de gloanțe.
29120 coale hârtie galbenă subțire.
252 kgr. hârtie albă coale mari.
7 kgr. tuș negru chimic.
30 buc. cutii cu tampon pentru tuș.
1180 coale hârtie vegetală.
625 mt. hârtie pergament.
40 mt. hârtie de calc.
40000 kgr. carton galben.
11 kgf. carton lustruit.
465 buc. carton galben pentru capace.

11 FEBRUARIE 1912.

209 buc. pensule diferite.
18 buc. pensule late.
2 buc. pensule pentru fulminat.
170 buc. pensule păr de câmilă diferite.
9 buc. pensule păr de biber.
65 buc. pensule (periuțe) pentru uns

13 FEBRUARIE 1912

61760 Kgr. rondel mari pentru tuburi de 120 mm.
La această licitație nu poate lua parte decât
Cassele invitate special.

15 FEBRUARIE 1912.

1500 ace ordinare.
1100 ace de mașină.
52000 buc. catarâmi dupe model.
100 buc. agrafe pentru curele.

16 FEBRUARIE 1912.

173 Kgr. 500 benzi de alamă pentru capace.
62 Kgr. aramă în bare.
100 Kgr. tablă de aramă.
9335 Kgr. alamă în bare de 33,5 mm.
264 Kgr. alamă în bare de 7,5 mm.
42 Kgr. tablă de alamă.
1650 Kgr. degotare de aramă pentru glonțul de
revolvere Md. 96.
4100 Kgr. degotare de alamă pentru tuburi de
revolver Md. 96.
30 Kgr. 500 benzi de aramă.

La această licitație nu pot lua parte de cât
Cassele invitate special.

Directorul Pyrotehniei
Colonel **Hepites.**

Un student iurist

caută aplicare în cancelaria unui avocat,
deci cei interesați sunt rugați a se adresa
la administrație „Românul“.

VIENA.

DI **A. MEDREA**, absolvent de teologie,
de prezent conservatorist de Viena, este
rugat să-și comunice momentan adresa —
d-lui **V. Ch.** în Sibiu, Friedensfelstrasse 25.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femești ord. 9-11, d. a. 3-5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11-68.

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ
CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ
NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU
PARADISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÓSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPARA PE LÂNGĂ
PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-
DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,
DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM
ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

Andrássy Gábor măsur

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public,
că în str. Kasza Nr. 45 am
deschis atelier de măsurit.
Primește totfel de lucrări
pentru zidiri și mobile în
bransa mea, executându-le
prompt și conștiințios. Co-
mandele din provincie le ex-
cut prompt. Rugând binevoi-
torul sprijin al on. public,
român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,

măsar de mobilă și zidiri.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnisează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată incre-
derea subscriberului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. Telefon 438.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din ma-
gazinul meu voi vin-
de-o cu prețul de
cumpărare, unii arti-
coli chiar și sub acest
preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui ca-
douri de Crăciun și
Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde
veți afla obiectele potrivite, mai
ieftin ca ori unde. Să vinde în
săptămâna asta și până când
am din rezervă; confecții pentru
dame și fete; articoli de blă-
nărie, mufuri; toalete bine croite,
bluze, postavuri, parcheturi,
pânze și ștergare pe lângă pre-
țuri uimitor de ieftine. Mătase
curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel
de articoli corespunzători
pentru cadouri de Crăciun.

Paltoane-raglan lungi, pentru
dame cu guler de blană, acum
costă numai 19 florini, prețul de
odinioară a fost 35 florini.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

La tipografia „Concordia“

se caută

doi elevi

Reflectanții au să fie trecuți de 14 ani și să fi absolvat 4 clase gimnaziale sau civile. Doritorii să se adreseze la tipografia „Concordia“, ARAD Zrinyi utca Nr. 1-a.

An sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“
INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisköküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE TOAMNĂ ȘI DE IARNĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, FLANELE, ȘI PARCHETURI, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA.

ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

REGATUL ROMÂNIEI
PYROTECHNIA ARMATEI.

Nr. 5206/1911 Decembrie 21.

Publicație.

Se aduce la cunoștința generală că publicația Nr. 5029 din 14 Decembrie 1911, din „Monitorul Oficial Nr. 206 se modifică după cum se specifică mai jos. — Conform ord. Ministerului de război Nr. 10181.

Licitația din ziua de 11 Ianuarie 1912 se va ține la 30 Decemb. 1911.

"	"	"	"	13	"	"	"	"	"	2	Ianuarie	1912.
"	"	"	"	14	"	"	"	"	"	3	"	1912.
"	"	"	"	17	"	"	"	"	"	4	"	"
"	"	"	"	19	"	"	"	"	"	9	"	"
"	"	"	"	21	"	"	"	"	"	11	"	"
"	"	"	"	23	"	"	"	"	"	12	"	"
"	"	"	"	26	"	"	"	"	"	13	"	"
"	"	"	"	28	"	"	"	"	"	16	"	"
"	"	"	"	31	"	"	"	"	"	18	"	"
"	"	"	"	3 Febr.	"	"	"	"	"	19	"	"
"	"	"	"	4	"	"	"	"	"	21	"	"
"	"	"	"	7	"	"	"	"	"	23	"	"
"	"	"	"	9	"	"	"	"	"	26	"	"
"	"	"	"	11	"	"	"	"	"	27	"	"
"	"	"	"	13	"	"	"	"	"	28	"	"
"	"	"	"	15	"	"	"	"	"	31	"	"
"	"	"	"	16	"	"	"	"	"	1 Februarie	1912.	

Directorul Pyrotechniei
Colonel **Hepites**

Capul Secției 6-a.
Locotenent **Dimitriu.**

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

Nr. Telefonului la fabrică 423.

FABRICĂ PENTRU MATRAȚE, MOBILE DE FIER ȘI ARAMĂ.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

Recomandăm Onor. public **mobilele** noastre de fier și aramă, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe ou ramă de fier sau de lemn, în orice măsură, executare solidă.

Efectuim orice reparări, precum și vâpsirea mobilelor de fier.

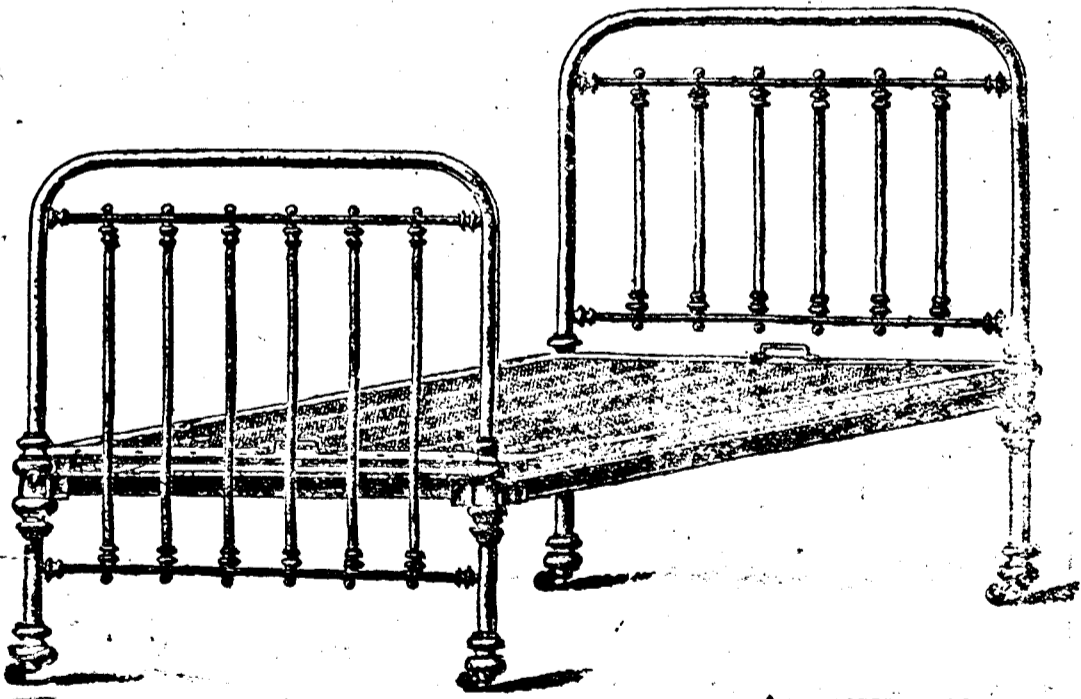
FABRICA: ATELIER:
ARAD. STR. AULICH LAJOS Nr. 14. | ÎN STR. JÓZSEF-FÓHERCZG Nr. 7.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco. (Telefon Nr. 423). — Bugând binevoitoarele comande, semnăm

FRĂȚII FLEISCHER.

Tot aci se primesc învățăcei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

Nr. Telefonului la atelier 183.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

Pilcz Irma

atelier de corsete.
Arad, str. Deák-Ferencz 2.

Asortiment de corsete de specialitate (calitatea cea mai bună)

executate după măsură, bandaje și aparate de răzimat drept (țitoare)

Se primesc reparații și curățiri.

— Cei din provincie să ceară inviațiuni referitor la măsură. —

„STEAUA“

Institut de economii și credit societate pe acții în Petre.

ACTIVA.

CONTUL BILANȚ

PASIVA.

Casa		13925.71	Capital societar		160000.00
Bon în Giro-Conto la Banca Aust.-Ungară	755.05		Fond de rezervă	48485.90	
Bon la alte bănci	6517.92	7272.97	Fond special de rezervă	3077.58	
Cambii		4884.77	Fond de penziune	4500.00	56063.48
Imprumuturi hipotecare		3165.09	Depozite spre fructificare		388254.55
Efecte publice de stat		44780.00	Reescompt		266254.00
Acții		11627.50	Avansuri pe efecte proprii		13500.00
Losuri		420.00	Dividende neridicate		1487.00
Mobilier	1922.40		Interese tranzitorii și diverse conturi creditoare		8900.63
20% amortizare	384.40	1538.00	Profit curat		18544.52
Realități (Casa proprie No. 358)		24789.00			
Interese de reescompt anticipative și diverse					
Conturi debitoare		3665.00			
		913004.18			913004.18

SPESE.

CONTUL PERDERE și PROFIT

VENITE.

Interese de depuneri		17621.53	Interese de escompt		47223.60
Interese de reescompt		18909.14	Interese de hipotecare		21220.70
Salare		6344.00	Interese de cont curent		100.47
Relut de evartir		640.00	Venite dela efecte		1613.65
Spese, porto, registre și tipărituri		2958.03			
Dare		2420.81			
Dare după interese de depuneri		1762.15			
Chirie		320.00			
20% amortizare din mobilier		384.40			
Competințe de timbre		253.84			
Profit curat		18544.52			
		70158.42			70158.42

Petre, la 31 Decembrie 1911.

MEMBRII DIRECȚIUNII:

Ioanichie Neagoe, m. p.
director executiv.

Liviu Popescu, m. p.
primecontabil.

Dr. Alexandru Andressi, m. p.

Trifu Jifou, m. p.

Adam Crăciun, m. p.

Achim Topal, m. p.

Subsemnații membrii ai comitetului de supraveghiere, examinând conturile Bilanț, Perdere și Profit le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Petre, la 10 Ianuarie 1911.

Dr. Alexandru Birescu, m. p.
președinte.

Petru Stoica, m. p.

Aureliu Popoviciu, m. p.

Pavel Crăciun, m. p.

Simion Jifou, m. p.